

Pedagogická
fakulta
Faculty
of Education

Jihočeská univerzita
v Českých Budějovicích
University of South Bohemia
in České Budějovice

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
Pedagogická fakulta
Katedra slovanských jazyků a literatur
Oddělení českého jazyka a literatury

Bakalářská práce

Toponyma mikroregionu Podkletí

Vypracovala: Vendula Haršová

Vedoucí práce: doc. PhDr. Marie Janečková, CSc.

České Budějovice 2016

Prohlašuji, že svou bakalářskou práci jsem vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatur uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b č. 111/1998 Sb., v platném znění, souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejich internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. Zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

V Krásetíně dne 5. května 2016

.....
Vendula Haršová

Na tomto místě bych ráda poděkovala doc. PhDr. Marii Janečkové, CSc. za trpělivost, vstřícnost, odborné vedení, cenné rady a připomínky, díky kterým mohla tato bakalářská práce vzniknout.

Anotace

Tématem této bakalářské práce jsou místní jména (oikonyma) mikroregionu Podkletí. V teoretické části si představíme toponomastiku jako jazykovědnou disciplínu včetně její krátké historie. Dále si zde nastíníme metodologické přístupy ke zkoumání oikonym Vladimíra Šmilauera a Rudolfa Šrámka. V praktické kapitole budeme tyto klasifikace aplikovat na konkrétní místní jména ve zkoumané oblasti. Zajímat nás bude, zda se distribuce slovotvorných typů v našem souboru shoduje s obecnými předpoklady jejich rozšíření.

Annotation

The topic of this bachelor thesis are the place-names (oikonyms) of the microregion Podkletí. The theoretical part describes toponymy as a linguistic discipline including it's short history. It also mentions Vladimír Šmilauer's and Rudolf Šrámek's methodological approaches to examine oikonyms. In the practical part we are going to apply these classifications on concrete place-names in the examined area. We are going to take up interest in the distribution of word-forming types and whether it corresponds with the general preconditions.

Obsah

Úvod.....	8
1. Toponomastika.....	10
1.1 Vývoj toponomastiky.....	13
1.2. Jazyková stránka toponym.....	16
1.3 Metodologie.....	19
2. Toponyma mikroregionu Podkletí.....	25
2.1 Brloh.....	25
2.1.1 Janské Údolí.....	26
2.1.2 Jaronín.....	27
2.1.3 Kovářov.....	28
2.1.4 Rojšín.....	29
2.1.5 Rychtářov.....	29
2.1.6 Sedm Chalup.....	30
2.2 Holubov.....	31
2.2.1 Krásetín.....	32
2.2.2 Třísov.....	33
2.3 Křemže.....	33
2.3.1 Bohouškovice.....	35
2.3.2 Chlum.....	36
2.3.3 Chlumeček.....	37
2.3.4 Chmelná.....	37
2.3.5 Lhotka.....	38
2.3.6 Loučej.....	38
2.3.7 Mříč.....	39
2.3.8 Stupná.....	40
2.3.9 Vinná.....	40
2.4 Nová Ves.....	41
2.4.1 České Chalupy.....	41
2.5 Srnín.....	42
2.6 Zlatá Koruna.....	43
2.6.1 Plešovice.....	44
2.6.2 Rájov.....	45

Závěr.....	46
Rejstřík.....	49
Seznam literatury.....	51

Úvod

Cílem mé bakalářské práce je představit vývoj místních jmen (oikonym) v mikroregionu Podkletí, včetně jejich etymologie, která bude podle mého názoru velmi zajímavá. Už jen z toho důvodu, že zatím nebyla vydána žádná publikace, kde bychom se mohli o vývoji pojmenování studovaného území dočíst v ucelenější podobě. Zkoumání tohoto tématu jsem si vybrala z toho důvodu, že v této oblasti žiji, mám k ní blízko a vždy mě zajímal původ jmen jednotlivých obcí a osad, se kterými jsem se denně setkávala.

Zajímat mě budou především slovtvorné přípony u jednotlivých obcí a osad. Budu se zabývat tím, zda četnost jejich používání se shoduje s obecnými předpoklady. Dále se budu věnovat motivaci jednotlivých pojmenování, zda je častější tvoření ze jmen osobních nebo věcných apod.

V teoretické části své práce se budu nejdříve věnovat onomastice jako vědnímu oboru a jejím jednotlivým odvětvím. Dále se má pozornost zaměřit na toponomastiku, tento pojem si nejprve teoreticky vymezím, představím si jednotlivé pohledy na tuto vědní disciplínu a potom se začnu věnovat tomu, čím se toponomastika zabývá, co a jak studuje apod. Následovat bude krátký historický exkurz do vývoje toponomastiky, v níž představím autory, kteří se touto tematikou zabývali. Součástí této kapitoly bude také jazyková stránka toponym. Poslední podkapitolou teoretické části práce bude krátká metodologická podkapitola, která představí problematiku slovtvorných přípon z pohledu Vladimíra Šmilauera a Rudolfa Šrámka. Také se zde seznámím se strukturou výkladových hesel jednotlivých obcí a jejich místních částí, kterou budu používat v praktické části práce.

Teoretická část se bude opírat o vědecké práce následujících autorů, kteří se tomuto tématu věnovali a věnují. Jedná se především o práci Vladimíra Šmilauera *Úvod do toponomastiky* (1963), dále pak o práci Rudolfa Šrámka *Úvod do obecné onomastiky* (1999) a jeho kapitolu *Onomastika* v knize *Kapitoly z dějin české jazykovědné bohemistiky* (2007). Použita byla také kniha *Synchronní a diachronní aspekty české onymie* (2004) od Milana Harvalíka.

Praktická část bude hesla řadit abecedně podle názvu obcí s tím, že obec bude rozebírána jako první a následně bude věnována pozornost jejím místním částem (osadám), které budou také řazeny v abecedním pořádku. Budeme se zabývat šesti obcemi, které patří pod Zájmové sdružení mikroregionu Podkletí, jedná se o **Brlöh**,

Holubov, Křemži, Novou Ves, Srnín a Zlatou Korunu. Jejich osady uvedu na začátku praktické části práce.

Ke každému místnímu jménu se budu snažit dohledat jeho význam a proměnu pojmenování v průběhu vývoje. Pokud to bude nezbytně nutné a vývoj pojmenování bude souviset s historií daného místa, bude zde uvedena i ta, ale pouze v krátkosti. Další součástí jednotlivých hesel se stane informace o slovotvorné příponě, která mě bude zajímat u všech osad.

K etymologickým výkladům jednotlivých toponym budu používat dílo Augusta Sedláčka: *Místopisný slovník historický Království českého* (1908) a dílo Antonína Profouse: *Místní jména v Čechách – jejich vznik, původní význam a změny* (1947–1960). U některých hesel budou uvedeny i informace z knihy *Zeměpisná jména v Čechách, na Moravě a ve Slezsku* (1997) autorů Ivana Lutterera a Rudolfa Šrámka. Jedná se o knihu, která se věnuje spíše městům a větším obcím, takže je velmi pravděpodobné, že zde nenajdeme záznam o všech námi studovaných osadách. Slovotvorné přípony budu rozdělovat podle Vladimíra Šmilauera a Rudolfa Šrámka, jejichž díla jsou uvedena výše.

Velká pozornost bude věnována slovotvorným příponám a typům, zajímat mě také bude, zda byla některá přípona používána častěji než jiná a z jakého důvodu. Součástí práce bude dále jmenný rejstřík všech zmíněných místních názvů. V příloze na konci práce uvádím soupis jednotlivých obcí spolu s jejich místními částmi. Další tabulka se věnuje rozdělení obcí a osad podle slovotvorných přípon a rozdělení v závislosti na motivaci pojmenování podle Šmilauera a Šrámka. Chybět nebude ani mapa, na které budou zaznamenána všechna místa, o kterých se zde zmiňuji.

1. Toponomastika

Než se začneme zabývat problematikou toponomastiky, je třeba říci si několik základních informací o onomastice jako o jedné z disciplín jazykovědy. Nejprve si řekneme, co onomastika ve svém slova smyslu znamená, a poté se zaměříme na jednotlivá odvětví této vědy, mezi nimiž bude samozřejmě uvedena i toponomastika.

Onomastikou¹ rozumíme nauku o vlastních jménech neboli onymech/propriích. V *Encyklopedickém slovníku češtiny* se můžeme setkat s následující definicí: „V českém prostředí je onomastika považována za subdisciplínu jazykovědy s relativně značnou mírou autonomnosti a chápána jako nauka o vzniku a fungování propriálních pojmenovacích soustav, o jejich realizaci a konkrétních podmínkách společenských, časových a místních a zároveň jako nauka o konkrétních prvcích těchto soustav.“²

Onomastiku můžeme považovat za jednu ze základních disciplín lexikologie, zabývá se proprii, tedy vlastními jmény. Tento obor jazykovědy zkoumá vznik, tvoření a rozšíření jednotlivých pojmenování, zároveň zdůrazňuje individualitu těchto pojmenování. V *Českém etymologickém slovníku* můžeme najít původ slova *onomastika*, který je odvozován od řeckého *onomastikós*, tedy týkající se jmen.³

Jako vědecký obor se začala onomastika formovat na přelomu 18. a 19. století. V polovině 20. století dosáhla v rámci lingvistiky větší samostatnosti. V knize *Synchronní a diachronní aspekty české onymie* od Milana Harvalíka se uvádí, že toponymie byla velmi důležitým historickým pramenem pro zkoumání dějin osídlení českých zemí. Setkáme se zde také s tvrzením, že onomastika byla dlouho chápána jako pomocná věda historická a teprve postupem času začala být považována za samostatnou disciplínu jazykovědy.⁴ V 19. století v době národního obrození dosáhla onomastika většího rozmachu, protože v tehdejší společnosti silně vzrůstá zájem o jazyk, historii a kulturu českého národa. Česká jména byla chápána jako výraz vlastenectví.⁵ K úplnému osamostatnění onomastiky došlo až v polovině 20. století.

Nyní se dostáváme k jednotlivým odvětvím onomastiky. Tato věda se dělí do tří velkých skupin. První z nich jsou geonoma, jedná se o názvy zeměpisných jmen a jmen nebeských těles (např. *Krásetín, Holubov, Praha, Vltava, Umrlčí cesta, Draha, Hůrka*,

---

¹ Vedle pojmu onomastika můžeme v literatuře najít i méně časté označení onomatologie.

² J. Bachmanová a kol., *Encyklopedický slovník češtiny*, Praha 2002, s. 293.

³ J. Rejzek, *Český etymologický slovník*, Havlíčkův Brod 2015, s. 472.

⁴ M. Harvalík, *Synchronní a diachronní aspekty české onymie*, Praha 2004, s. 17.

⁵ M. Harvalík, o. c. v pozn. 4, str. 17.

Sahara, Evropa, apod.). Do této skupiny patří také toponyma, kterým bude věnována pozornost v následující části práce. Druhou skupinou jsou tzv. bionyma, která zahrnují jména živých bytostí (např. *Pepa, Honzík, Jana, Dvořák, Novákovi, Zeus, liška Ryška, Slovan, zlato, miláček* apod.). Patří sem samozřejmě i jména osobní, která v následující práci také zmíníme, protože do značné míry souvisí s toponymy. Poslední skupinou jsou chrématonyma, jedná se o vlastní jména jevů, vztahů nebo objektů, které vznikly lidskou činností (např. *Nivea, Marlboro, Škoda, Jihočeská univerzita, Las Vegas, Den matek* apod.).

Nyní se již dostáváme k toponomastice nebo také toponymii, která je významnou disciplínou onomastiky. Stejně jako onomastiku, představíme si i toponomastiku pomocí *Encyklopedického slovníku češtiny*, kde se můžeme dočíst, že pod pojmem toponymum rozumíme vlastní jméno pozemských objektů, které leží v krajině, a můžeme je najít v mapách.⁶ Již tady nastává problém s terminologií, v některých příručkách se můžeme setkat s tím, že toponyma se dále dělí na oikonyma (jména osídlených objektů) a anoikonyma (jména, která označují neosídlené objekty). Jinde se však můžeme setkat s tvrzením, že toponymum je stejný výraz pro oikonymum. My zde studujeme jména místní, tedy oikonyma, a budeme ve stejném významu používat i pojem toponyma, popřípadě označení místní jména.

Toponomastika je pravděpodobně nejprozkoumanější odvětví onomastiky. Už vývoj tohoto označení vypovídá o tom, že je poměrně dlouho diskutováno. Zmiňují se o něm všichni významní jazykovědci, kteří se zabývají problematikou toponymie, popř. oikonymie. Vladimír Šmilauer uvádí ve své knize *Úvod do toponomastiky*, že se jedná o nauku o vlastních jménech zeměpisných neboli geografických. Vedle toponomastiky se také užívalo termínů jako toponymie, toponymika, topografická onomastika, toponomatologie, geografická onomatologie.⁷ On sám velmi často používá místo termínu toponomastika český termín zeměpisné jméno.

Rudolf Šrámek používá ve své knize *Úvod do obecné onomastiky* termín toponomastika a toponymie a také toponymum a oikonymum.⁸ Toponyma Šrámek rozděluje na oikonyma a anoikonyma. Oikonyma se zabývají vlastními jmény pro osídlené objekty, dále vlastními jmény domů, skupin domů, vsí, sídlišť, městeček, měst

---

⁶ J. Bachmanová, o. c. v pozn. 2, s. 491.

⁷ V. Šmilauer, *Úvod do toponomastiky*, Praha 196, s. 7.

⁸ R. Šrámek, *Úvod do obecné onomastiky*, Brno, 1999, s. 162.

(urbonyma) a jejich místních částí, hradů, zámků, mlýnů a továren.⁹ Další jazykovědec, který se zabývá onomastikou, je již zmiňovaný Milan Harvalík, u kterého se setkáváme s pojmem toponymie.

My se teď zaměříme na informace z díla Vladimíra Šmilauera *Úvod do toponomastiky*, protože se jedná o ucelenou práci, kde je velmi dobře nastíněna námi studovaná problematika, a dotkneme se zde všech důležitých složek, se kterými se setkáme při studiu toponym. Nejprve si uvedeme rozdělení zeměpisných jmen do tří skupin.

První skupinou jsou „jména dílů světa, oblastí, států, zemí, krajin, krajů, okresů (správních jednotek).“¹⁰ Do druhé části spadají jména místní, tedy jména sídlišť a jejich částí, obcí, osad, místních částí, význačných staveb, jednotlivých domů apod. Zde se setkáváme s termínem toponymie, kterou Šmilauer rozumí souhrn toponym jistého území (např. toponymie Hané, Slezska).¹¹ Poslední skupinou, která je v knize zmiňována, jsou jména pomístní, kam patří jména vod, pozemků, komunikací apod. Nás bude zajímat druhá část, tedy jména místní.

Toponomastiku můžeme považovat za specifickou vědu, protože ji nelze studovat jen z historického nebo jazykového hlediska. Vždy musíme studovat obě složky dohromady, navzájem se totiž velmi výrazně ovlivňují.¹² Onomastika a především toponomastika byla dříve chápána jako pomocná věda historická, až později začala být vnímána jako samostatná disciplína jazykovědy.¹³ Vědu o oikonymech můžeme nazvat jako interdisciplinární, k jejímu vývoji a studiu je zapotřebí znalost a pomoc dalších věd jako je např. historie, archeologie, etnografie, geografie apod. Zároveň se však tyto uvedené vědy mohou obohatit získanými informacemi z toponomastického bádání. Zmíněné vědy jsou spolu propojeny a znalost významu a etymologie vlastních jmen jim přináší velmi důležité informace.

Jednou z důležitých složek toponomastiky je sběr materiálu. Máme na mysli materiál historický (listinný a archivní), zeměpisný a nářeční. Díky sběru materiálu vznikají historické topografické slovníky pro jednotlivá zeměpisná jména. Za základ je v tomto považován chronologicky uspořádaný soupis dokladů pro danou osadu, která je přesně určená, a to nejčastěji vzdáleností a směrem od nejbližšího většího města.¹⁴

---

⁹ R. Šrámek, o. c. v pozn. 8, s. 163.

¹⁰ V. Šmilauer, o. c. v pozn. 7, s. 7.

¹¹ V. Šmilauer, o. c. v pozn. 7, s. 7.

¹² V. Šmilauer, o. c. v pozn. 7, s. 7.

¹³ M. Harvalík, o. c. v pozn. 4, s. 17.

¹⁴ V. Šmilauer, o. c. v pozn. 7, s. 29.

V toponomastice se můžeme setkat s řazením zeměpisných jmen podle krajů nebo panství, které používá například Hosák¹⁵. Druhou možností řazení je řazení abecední, které se vyskytuje například u Antonína Profouse.¹⁶ Ten ve svém díle *Místní jména v Čechách – jejich vznik, původní význam a změny* dodržuje abecední řazení podle substantiv, nenalezneme zde například *Novou Ves* pod písmenem N, ale pod písmenem V, aby byla zachována soudržnost jednotlivých místních jmen. Díky tomuto způsobu řazení se můžeme hned u prvního hesla dočíst o etymologii daného místního jména a dále jsou jen uvedeny jednotlivé vsi, které se již liší dobou založení, místem apod., ale původ slova je ve většině případů stejný.

1.1 Vývoj toponomastiky

Nyní si ve zkratce představíme vývoj toponomastiky, který nám poslouží k lepší orientaci ve zkoumaném tématu. Vědeckých prací, článků a odborných publikací o tomto tématu bylo vydáno nepřehledné množství, z toho důvodu zde uvedeme jen nejdůležitější příručky, které k danému tématu vyšly. Opět se budeme soustředit převážně na problematiku toponym, i když jsou velmi často studována s dalšími vlastními jmény. Vycházet budeme z kapitoly *Onomastika* Rudolfa Šrámků uveřejněné v kolektivním díle *Kapitoly z dějin české jazykovědné bohemistiky* (2007). Doplnující informace budeme opět čerpat z knihy *Úvod do toponomastiky* (1963) od Vladimíra Šmilauera.

První doklad bádání o oikonymech můžeme najít již u Kosmy, který ve své *Kronice* vysvětluje jméno hradu Podivín podle jména jeho zakladatele Žida Podivy.¹⁷ Novou třídou toponym, která vzniká ještě v předvědeckém období, jsou jména hradů, městských čtvrtí a ulic. Tato pojmenování bývají velmi silně ovlivněna německým jazykem. Moderními se stávají počestěné německé koncovky *-berk* „*Berg*“, *-burk* „*Burg*“, *-ek* „*Ecke*“, *-štejn* „*Stein*“. V období 12. století, kdy je naše území kolonizováno německými obyvateli, se spolu potkávají dvě jazykové roviny, česká a německá, které se navzájem ovlivňují, a dochází ke vzájemnému přejímání místních jmen (*Brno* > *Brünn*, *Frankstadt* > *Frenštát*).¹⁸

---

¹⁵ V. Šmilauer, o. c. v pozn. 7, s. 29.

¹⁶ V. Šmilauer, o. c. v pozn. 7, s. 29.

¹⁷ R. Šrámek, *Onomastika*. In: J. Pleskalová – M. Krčmová – R. Večerka – P. Karlík (eds.), *Kapitoly z dějin české jazykovědné bohemistiky*, Praha 2007, s. 378.

¹⁸ R. Šrámek, o. c. v pozn. 17, s. 379.

Propria můžeme čerpat z administrativních pramenů, pro toponyma jsou nejzákladnějším pramenem tzv. urbáře a městská agenda. V 15. a 16. století se s místními jmény setkáme jen zřídka v různých slovnících a gramatikách, až v 17. století dochází k rozšíření zájmu o popisy topografické a vlastivědné. Prvním samostatným onomastickým slovníkem je práce Václava Lebedy z Bedršdorfu *Knížka, obsahující v sobě kratičké poznamenání míst, zámkův, tvrzí i jiných sídel v tomto slavném království ležících* z roku 1610. V tomto díle je poprvé použito tzv. lokalizační metody, která udává vzdálenosti jednotlivých míst od Prahy. Jedná se o administrativní a topografickou metodu používanou následujících 200 let.¹⁹ Dále se v tomto období místními jmény zabývá Bartoloměj Paprocký z Hlohol, Pavel Stránský ze Zápské Stránky a také Bohuslav Balbín.

Prameny pro studium sídlištních a poprvé také pomístních jmen jsou popisy panství, krajů a zemí, které vznikají v 17. a 18. století. Tyto popisy dopomohly ke stabilizaci jmen, převážně z administrativních, ale také právních důvodů. Patrně nejdůležitější pramen pro toto období je *Berní rula* (1643–1656), ve které jsou uvedeny jednotlivé kraje a panství v Čechách a zároveň také názvy sídel. Na Moravě zase vznikají *lánové rejstříky* (1669–1673) a ve Slezsku dochází k vydávání tzv. *Karolinského katastru* (1721).²⁰

V 19. století vznikají první toponomastické práce, které navazují na Dobrovského a věnují se převážně formě jmen. Za zmínku stojí článek Vladimíra Josefa Pelikána vydaný roku 1830 *O pojmenování osad československých*. Druhým dílem je stať *Pokus o vysvětlení českých jmen místních slabikami „ice“ a „vice“ se ukončujících a jen v množném čísle užívaných* Františka Slámy z roku 1834, které je považováno za první klasifikaci toponomastiky jak na poli českém, tak slovenském.²¹

Za otce české onomastiky je považován František Palacký. Nejprve se věnoval vlastním jménům osobním, ale zásadnější význam mají jeho práce oikonymické: *O jménech místních v zemi české a moravské, Rozbor etymologických místních jmen československých* (ČČM²², 1834) apod. Další knihou, která zcela jistě stojí za pozornost, je *Popis Království Českého, čili podrobné poznamenání všech dosavadních krajův, panství ... měst ... vesnic ... někdejších hradův a tvrzí ... samot a zpustlých osad ... dle*

---

¹⁹ R. Šrámek, o. c. v pozn. 17, s. 381–382.

²⁰ R. Šrámek, o. c. v pozn. 17, s. 383.

²¹ R. Šrámek, o. c. v pozn. 17, s. 385.

²² *Časopis českého muzea*, dále bude uváděna pouze zkratka.

popisu r. 1843 vykonaného (1848).²³

V 19. století se toponomastikou zabývá Franz Miklošič, Jan Gebauer, Hermenegild Jireček a mnozí další. Historická a topografická linie české onomastiky se dále bohatě rozvíjela. V roce 1870 vychází *Topograficko-statistický slovník Čech*, v tomto díle se poprvé setkáváme s historickými doklady zásluhou Augusta Sedláčka. V roce 1908 vydal *Místopisný slovník historický Království českého*, který je stále považován za základní dílo při studiu místních jmen v Čechách. Sedláček také vydává patnáctidílné *Hrady, zámky a tvrze království Českého (1880–1927)* s bohatým onomastickým materiálem.²⁴ O Augustu Sedláčkovi se zmiňuje i Vladimír Šmilauer ve své knize *Úvod do toponomastiky*, kde říká: „Klasickým mistrem historické topografie české se stal August Sedláček (1843-1926), který svou celoživotní prací dal materiálový základ veškeré toponomastické práci v Čechách.“²⁵

Rok 1913 je hraniční pro vývoj onomastiky, a to hned ze dvou důvodů. Prvním z nich je založení *Místopisné komise* při České akademii věd a umění. Prvním předsedou se stal jazykovědec Josef Zubatý a tajemníkem J. V. Šimák. Komise si kladla za cíl popsat místní jména češtiny, po vzniku Československa se automaticky zaměřovala i na přejmenovací činnost. „Komise trvá bez přerušení dosud a je (od r. 1982 pod názvem Onomastická komise ČSAV, později O. k. AV ČR, dnes jen Onomastická komise) v české vědě odborným orgánem nejstarším.“²⁶

Druhým důvodem je vydání stati *O vědeckém zkoumání anglických jmen místních* od Viléma Mathesia, a to především proto, že je zde poprvé sepsáno moderní pojetí onomastické práce. „Anglická (top)onomastika představovala tehdejší propracovanost evropskou špičku. Vytčením jejího teoretického podloží V. Mathesius upozornil na prioritu lingvistické orientace nad úzce filologickou a historickou a na potřebu studia typologizujícího a systematizujícího.“²⁷

Studium onomastiky se v polovině 20. století dostalo i na vysoké školy, cestu jí otevřel Vladimír Šmilauer svou přednáškou *Úvod do onomastiky*, kterou pronesl na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy v Praze v roce 1948. V 60. letech 20. století vycházejí nejvýznamnější díla české onomastiky. Patří mezi ně mimo jiné i rozsáhlé dílo Antonína Profouse *Místní jména v Čechách – jejich vznik, původní význam a změny*, které bylo vydáváno v pěti svazcích a vznikalo od roku 1947 do roku 1960.

²³ R. Šrámek, o. c. v pozn. 17, s. 386.

²⁴ R. Šrámek, o. c. v pozn. 17, s. 395.

²⁵ V. Šmilauer, o. c. v pozn. 7, s. 24–25.

²⁶ R. Šrámek, o. c. v pozn. 17, s. 399–400.

²⁷ R. Šrámek, o. c. v pozn. 17, s. 400.

První tři svazky vydal autor sám, na čtvrtém svazku spolupracoval s Janem Svobodou a poslední díl vydali tito autoři ještě s Vladimírem Šmilauerem.²⁸ O práci Antonína Profouse se jeho kolega Vladimír Šmilauer zmiňuje jako o nové etapě v české toponomastice.²⁹ Druhým významným dílem v tomto období je práce Vladimíra Šmilauera, který publikuje v roce 1958 studii *Metoda „malých typů“ v toponomastice*, jeho další významné dílo pro českou onomastiku je *Osídlení Čech ve světle místních jmen* z roku 1960.

Nejvýznamnějším dílem 70. let 20. století se stala *Místní jména na Moravě a ve Slezsku* autorů Ladislava Hosáka a Rudolfa Šrámka, vycházela od roku 1970 do roku 1980. V 90. letech 20. století vycházejí práce *Úvod do obecné onomastiky* (1992) Rudolfa Šrámka, *Tvoření pomístních jmen na Moravě a ve Slezsku* (1992) Jany Pleskalové, *Synchronní a diachronní aspekty české onymie* (2004) Milana Harvalíka apod.

Samozřejmě vznikají i odborné publikace týkající se chrématonym a především antroponym, vlastní jména osobní stála vždy v popředí onomastického bádání a jak jsme si již řekli výše, souvisí i s toponymy. Zájem o onomastiku je velmi velký, postupně proniká do programu vysokých škol, zejména filozofických a pedagogických fakult jednotlivých univerzit v Čechách, takže se s ní setkávají mladí lidé a mohou se jí dále věnovat a studovat ji. Bádání v oboru onomastiky zajišťuje vedle vysokých škol ještě Oddělení onomastiky Ústavu pro jazyk český AV ČR v Praze. Důležitými pro další rozvoj tohoto oboru lingvistiky jsou samozřejmě také vydávaná periodika a Místopisná komise, která existuje již od roku 1913.

1.2 Jazyková stránka toponym

Jazyková stránka oikonym je velmi důležitá a v některých ohledech specifická oproti obecným jménům, proto se zde budeme této problematice v krátkosti věnovat. Nejprve je třeba si uvědomit, že i když je toponomastika vědou interdisciplinární, hraje zde velmi důležitou roli rovina jazyková, lingvistická. Velmi často se můžeme setkat s podobou místního jména, ve kterém se bude rozcházet jeho spisovná a nářeční (lidová) podoba. K tomuto jevu dochází ve většině případů a velmi často se stává, že přesnější pojmenování je to lidové, nikoli spisovné. Je tedy naprosto logické, že se při

---

²⁸ R. Šrámek, o. c. v pozn. 17, s. 406.

²⁹ V. Šmilauer, o. c. v pozn. 7, s. 25.

vysvětlování místních jmen setkáváme s lidovou etymologií, etymologií učenou a kakografií. Kakografií rozumíme chybné zapsání nebo vytištění osobního nebo místního jména. Ve většině případů se tento omyl nijak nevžije a další zápis jména je již v pořádku, ale v některých případech se stává, že se se změněnou podobou se setkáváme i v pozdějších zápisech, a tím pádem se toto změněné jméno vžije a musíme s ním tak i pracovat.³⁰

S přejímáním slov z cizích jazyků se setkáváme nejen v běžně mluveném jazyce, ale i v toponomastice. Běžně se setkáváme s překlady z latiny, němčiny, maďarštiny a mnoha dalších jazyků. Dochází ale i k překladům z češtiny do němčiny, kdy např. přípona **-ín, -ina** je nahrazena příponou **-ing** (Chvalšiny, původně Chvališín → Qualsing).³¹ Na našem zkoumaném území se setkáme především s německým pojmenováním místních jmen, jelikož se nacházíme v oblasti bývalých Sudet a přítomnost německého národa se táhne celými dějinami Českých zemí.

Studium toponym je velmi přínosné pro sledování vývoje hláskových změn. Na místním jméně jsme schopni skoro přesně určit jeho chronologii a zařadit ho i místně.³² Díky tomu získáme ucelenou a relativně přesnou informaci o daném hláskovém jevu. Další důležitou jazykovou stránkou toponym je jejich slovtvorba, která nás bude zajímat především v praktické části této práce, a více k tomuto tématu zmíníme v metodologické podkapitole.

V polovině 20. století se u nás, v Německu již na konci 19. století, rozšířil názor, že jednotlivé kmeny si s sebou nesly i svá vlastní místní jména. Každý kmen tvořil místní jména jen s určitými příponami. Tento názor se později ukázal jako mylný a začalo se spíše uvažovat o předávání oikonym společným stykem, stejně jako se dělo s jinými prvky lidové kultury. Samozřejmě, že se setkáme se jmény, které budou omezeny na určité území. Jako příklad zde Šmilauer uvádí jména *Skrýšov, Skrýchov, Mezný*, které jsou typická pro prostor mezi Vltavou a Sázavou.³³

Pokud zde budeme zmiňovat tvarosloví toponym, je třeba říci, že místní jména jsou ve většině případů uváděna v nepřímých pádech. Až později v době novověku se setkáváme s rozšířením prvního pádu díky úředním záznamům, jízdním řádům, razítkům apod. Velmi častý jev u českých oikonym je tendence přecházet od singuláru k plurálu. Děje se to z důvodu velkého množství místních jmen na **-ice, -ovice, -any**.

---

³⁰ V. Šmilauer, o. c. v pozn. 7, s. 82.

³¹ V. Šmilauer, o. c. v pozn. 7, s. 64.

³² V. Šmilauer, o. c. v pozn. 7, s. 74.

³³ V. Šmilauer, o. c. v pozn. 7, s. 90.

Tento přechod je typický pro čtyři větší skupiny místních jmen. První z nich jsou jména, která končí na příponu **-ov**, která se velmi často mění na **-ovy**, např. *Klatov – Klatovy*, *Čelákovy*, *Letovy* apod. Druhou skupinou jsou singulárová jména na **-ice**, např. *Hostovice*, *Dobrovice*. Třetí skupinu tvoří jiná jména českého původu a poslední skupinu slova přejatá.³⁴

Poměrně vysoký počet českých oikonym je tvořen ze jmen osobních. Velmi často se jednalo o významnou osobnost daného území. Nemuselo se vždy jednat o „náčelníka“, později starostu dané osady, ale vždy bylo dodržováno pravidlo, že se oblast jmenovala podle významné osobnosti. „Studium OJ je nezbytnou složkou i zkoumání toponomastického: toponomastiku a antroponomastiku nelze od sebe oddělovat. Často se tak neděje, jistě na škodu věci, neboť OJ svou podmíněností časovou a místní znamenitě doplňují svědectví toponomastická.“³⁵

Obecná jména jsou v toponomastice také používána jako inspirace, ale ne v takové míře jako jména osobní. Častěji se s nimi můžeme setkat v základech jmen pomístních, např. v pojmenování vod a hor, např. *Police*, *Polička*, *Stropnice*.³⁶ Další možností je čerpání z abstrakt, ale to se děje jen velmi zřídka, můžeme se setkat s pojmenováními *Rozkoš*, *Naděje*, *Nouze*, *Závist* apod.

Toponomastiku nelze studovat, aniž bychom se nezabývali studiem osídlení jednotlivých částí země. Jednotlivé kmeny a národy přinášejí na dané území svůj jazyk, kulturní zvyky, ale i svá toponyma. Může dojít k tomu, že již používaná místní jména bude nové etnikum postupem času považovat za svá vlastní, ale stejně tak se může stát, že všechny názvy změní na nová pojmenování, která budou odpovídat jejich jazyku. Poslední variantou je kombinace obou možností, která je pravděpodobně nejčastější a nejužívanější.

Při pojmenování hraje svou roli i přírodopis, botanika, např. *Březí*, *Březno*, *Lipka Dub*.³⁷ Samozřejmě, že se můžeme setkat i s pojmenováním podle zvířat. „Jména zvířat jsou zastoupena zvláště ve jménech vod; ve jménech hor a osad se vyskytují také, celkem však řidčeji než jména rostlin.“³⁸ Mluvíme zde např. o osadách jako *Vydří*, *Vlčice*, *Srní*, *Vranov*, *Včelná*, *Komárov*.

---

³⁴ V. Šmilauer, o. c. v pozn. 7, s. 105–106.

³⁵ V. Šmilauer, o. c. v pozn. 7, s. 117.

³⁶ V. Šmilauer, o. c. v pozn. 7, s. 118.

³⁷ V. Šmilauer, o. c. v pozn. 7, s. 126.

³⁸ V. Šmilauer, o. c. v pozn. 7, s. 129.

1.3 Metodologie

Na začátku metodologické podkapitoly si nejprve řekneme několik obecných informací a poté se na danou problematiku zaměříme konkrétněji. Zachycení změn slovotvorné soustavy patří k významnému úkolu toponomastiky už z toho důvodu, že slovotvorný rozbor doplňuje rozbor významový. Nejprve je třeba zdůraznit, že tvoření místních jmen se liší od tvoření obecných jmen. Jedná se především o význam přípon. Např. přípona **-ův** se v místních jménech mění na **-ov**, podobně je tomu i s příponou **-in**, která se mění na **-ín**.³⁹ Tvořením místních jmen se zabývají mnozí autoři, my se zde zaměříme na práce Vladimíra Šmilauera a Rudolfa Šrámka. Poznatky získané z prací těchto dvou autorů potom využijeme v praktické části bakalářské práce, kde budeme u každého místního jména hledat jeho slovotvornou příponu.

Toponyma tvořená stejným způsobem se dělí do několika typů, Šmilauer uvádí tři možnosti dělení: Rospondovo, sovětské a své vlastní. Z těchto tří typů si ve zkratce představíme pouze dělení podle Šmilauera, protože je pro nás vedle dělení Rudolfa Šrámka výchozí. Šmilauer uvádí pět skupin, které mají své podskupiny, některé z těchto podskupin si dále uvedeme i s příklady.

První skupinou jsou místní jména tvořená ze jmen obecných (věcných), patří sem např. *Luh, Luhy, Hora, Hory*, dále toponyma deminutivní (*Loužek, Horka, Hradce*), příponové odvozeniny (*Lužiny, Habří, Habřina*), odvozená adjektiva (*Lužná, Dubná, Chlumská, Dubsko*) a několik dalších typů, které pro nás nebudou příliš podstatné⁴⁰.

Druhou skupinou jsou oikonyma odvozená z přivlastňovacích osobních jmen. Tady nás bude zajímat především přípona **-ov, -ovo** (např. *Hrabačov, Holubov* apod.) a přípona **-ín, -ina** (např. *Dobrotín, Krásetín* apod.), neboť se jedná o velmi frekventované přípony a najdeme je i v mikroregionu Podkletí. Do této skupiny patří také např. přípona **-yně** (*Bavoryně, Bosyně*) a přípona **-ka** (*Vavrůvka*)⁴¹.

Třetí a čtvrtou skupinu tvoří toponyma odvozená z obyvatelských jmen osobních jako např. *Brzotice, Setěchovice, Němčany, Zábrdovice* apod. Tady opět vyzvedneme jednu příponu a to **-ice, -ovice**, protože toponyma s touto příponou nalezneme i v námi zkoumané oblasti. Další, která spadá do této skupiny, je přípona **-any** (*Rokycany, Vysočany*). Šmilauer uvádí tyto dvě skupiny odděleně, do 4. skupiny podle něj spadají

---

³⁹ V. Šmilauer, o. c. v pozn. 7, s. 85.

⁴⁰ V. Šmilauer, o. c. v pozn. 7, s. 86–87.

⁴¹ V. Šmilauer, o. c. v pozn. 7, s. 87.

obyvatelská jména jiná, ale všechna místní jména, která jsou zde uvedena, volně přechází k příponám ve 3. skupině, takže my budeme tyto dvě skupiny považovat za jednu.⁴²

Poslední skupinou je tzv. skupina rozlišování, která je tvořena deminutivy a přívlastky u jednotlivých místních jmen. Za přívlastková toponyma můžeme považovat následující jména: *Malý Bor*, *Vysoké Březno*, *Městská Lhotka* apod. Zdrobněliny mají funkci odlišit stejnojmennou osadu od osady dceřiné – *Hodkovice*, nebo se jedná o malou osadu – *Skalka*, *Lhotka* apod.⁴³

Šmilauer ve své knize dále uvádí, že typy místních jmen mají různou frekvenci, za nejčastější příponu v Čechách považuje příponu **-ice**, **-ovice**.⁴⁴ Bude zajímavé zjistit, zda toto tvrzení bude platit i v mikroregionu Podkletí.

Jak již bylo řečeno výše, slovtvorbou se zabývá i Rudolf Šrámek ve své knize *Úvod do onomastiky* v kapitole *Propriálně pojmenovací motiv, vztahové motivy*. Vztahovým modelem rozumí Šrámek vztah pojmenovatele k onymickému objektu pomocí propriálně pojmenovacího motivu.⁴⁵ Pro naši práci budou zásadní čtyři kategorie, které odrážejí vztah pojmenovatele k pojmenovanému objektu, jedná se o následující: I. „kde“, II. „kdo, co“, III. „jaký, -á, -é, jací“, „za jakých okolností“ a IV. „čí“⁴⁶ Další důležitou informací, než se začneme věnovat samotnému rozdělení do jednotlivých částí a uvedení příkladů, je, že pojmenovací modely se dělí na dvě velké skupiny, a to na bytosti živé a na svět neživý. Šrámek v tomto případě používá pro zjednodušení písmeno A pro objekty životné a písmeno B pro objekty neživotné. My budeme pro přehlednost používat také toto rozlišení.

Teď se již dostáváme k dělení toponym podle Rudolfa Šrámka na čtyři velké skupiny, které budeme dále diferencovat. V potaz budeme brát to, zda se jedná o motiv, který se váže na živou bytost, nebo na neživý objekt. První skupinu tvoří vlastní jména, která odpovídají na otázku „kde“, jedná se o oikonyma lokalizující životná (I. A.). Zmíněná toponyma odvozujeme od lidí, kteří toto sídlo založili nebo v něm žili, jedná se o přípony **-any** (*Dubany*, *Březany*, *Vodňany*, *Hliňany*, *Sedlčany*), **-ice**, **-ovice** (*Mezilesice*, *Podhořice*, *Záhorčice*, *Záhorovice*). Dále sem spadají jména, která můžeme označit spojením „odkud přišli“, tato informace je velmi zásadním pramenem pro

⁴² V. Šmilauer, o. c. v pozn. 7, s. 87.

⁴³ V. Šmilauer, o. c. v pozn. 7, s. 87–88.

⁴⁴ V. Šmilauer, o. c. v pozn. 7, s. 88.

⁴⁵ R. Šrámek, o. c. v pozn. 8, s. 36.

⁴⁶ R. Šrámek, o. c. v pozn. 8, s. 36.

studium migrace obyvatelstva, např. *Boleslavany, Němčany, Prušany, Moravany* apod.⁴⁷

Nyní se zaměříme na vlastní jména, která jsou odvozena z neživotného objektu, ale také patří do I. skupiny „kde“ – kde leží, kde to je (I. B.). Tuto skupinu můžeme opět rozdělit, tentokrát na čtyři podskupiny. Patří sem typ **předložka + jméno**, který je spíše typický pro anoikonyma (*U Anděla, U Bílé Labutě*), u oikonym se téměř nevyskytuje. Dalším typem je **předpona + jméno** (*Podbaba, Podobora*), s touto variantou se v české toponymii příliš často neseťkáme. Oproti tomu další typ je velmi častý a produktivní, jedná se o vlastní jména **předpona + jméno + přípona** (*Podlesí, Meziříčí, Zádouбі, Záhoří, Vrchlabí* apod.), poměrně často se zde vyskytuje topoformant **-í**. Poslední podskupinou je tzv. **lokalizující motiv** – „tam kde je“, nejčastější se jedná o hydronyma, která zároveň označují i osadu nebo město, které vzniklo nad danou řekou, např. *Opava, Jihlava, Ostrava, Sázava, Bystřice* apod.⁴⁸

Druhou velkou skupinu tvoří vlastní jména „kdo, co“, která jsou odvozená od toho, kdo a čím byli obyvatelé daného sídla (II. A.). Šrámek ji dále rozděluje na dvě další části. První z nich je podskupina vyjadřující povolání nebo zaměstnání, sem patří přípony jako **-ary, -áry** (*Kováry, Bečváry*), **-áře** (*Lnáře, Skláře*), **-níky** (*Bobrovníky, Kobylníky, Zlatníky*), **-nice** (*Jedovnice, Sokolnice, Zahradnice*) a přípona **-e** (*Rataje*). Druhá část zahrnuje vlastní jména, která jsou odvozena od stavu a sociálního postavení, patří sem např. slova se zakončením na **-y** jako *Dušníky, Robousy, Sluhy, Žebráky* apod.⁴⁹

Pod skupinu „kdo, co“ patří také oikonyma, která jsou motivována neživotnými objekty (II. B.), v tomto případě se jedná o vlastní jména, která „přímo vyjadřují (pojmenovávají) to, po čem se ptá pojmenovací motiv „co zde (tam) je (bylo, bude)“.⁵⁰ Jde o stále produktivní slova a patří sem toponyma jako *Buk, Dub, Důl, Hora, Hrad, Chaloupky, Louka, Břevno, Most* a mnoho dalších.⁵¹

Do třetí skupiny spadají podle Šrámka vlastní jména typu „jaký, jací“ a „za jakých okolností“, a to odvozená ze životného objektu (III. A.). Jedná se o pojmenování, která se zakládají na vlastnosti obyvatelů a zakladatelů daného sídla, velmi často šlo o přezdívková jména obyvatelská. Patří sem toponyma jako: *Bosonohy, Hrdlořezy, Hracholusky, Neznabohy, Hřibojedy* apod. Všechna vlastní jména v této skupině jsou

⁴⁷ R. Šrámek, o. c. v pozn. 8, s. 38–39.

⁴⁸ R. Šrámek, o. c. v pozn. 8, s. 39–40.

⁴⁹ R. Šrámek, o. c. v pozn. 8, s. 40–41.

⁵⁰ R. Šrámek, o. c. v pozn. 8, s. 41.

⁵¹ R. Šrámek, o. c. v pozn. 8, s. 41.

kompozita. Oikonyma se tímto motivem přestala tvořit od konce 15. století.⁵²

I tato skupina má svůj protiklad v toponymech, která se váží na neživé objekty a odpovídají na otázku „jaký, jaká, jaké to tam/zde je“ (III. B.). Tuto podskupinu můžeme rozdělit na tři další části. Do první z nich spadají jména typu *Dlouhé, Lysá, Mokrá, Suchá, Velká* apod., tedy adjektiva od původu neodvozená. Druhou část tvoří tzv. odvozená adjektiva a sem spadají vlastní jména jako *Dubá, Lipá, Buková, Smrková, Bukový, Kamenná, Vrbná, Jamné, Březno, Dubno, Opočno* apod. Třetí podskupinu tvoří substantivizovaná adjektiva, která jsou zachycena převážně u hydronym. S tímto typem se tedy setkáme především u osad ležících na vodních tocích nebo v blízkosti vodního toku, např. *Kamenice, Lipnice, Olešnice, Černec, Bukovec, Kamenec* apod.⁵³ Samostatnou skupinu v této části tvoří vlastní jména, která řeší otázku „za jakých okolností“, tato oikonyma se zabývají okolnostmi při zakládání daného sídla nebo osady. Jde např. o názvy jako *Zhoř, Žďár, Losiny, Soudná, Újezd, Veselí* apod.⁵⁴

Poslední, čtvrtou, skupinou jsou vlastní jména, ve kterých je nějakým způsobem vyjádřen přivlastňovací vztah „čí“ (IV. A.). Jedná se o nejrozšířenější a nejstarší pojmenovovací motiv, o čemž napovídá i to, že tato skupina je poměrně rozsáhlá a velmi diferencovaná. Tento motiv najdeme ve většině jazyků, protože vyjadřuje vlastnický vztah někoho k něčemu, a to je živé v každé části světa. První velkou podskupinu zaštiťuje otázka „čí lidé“, což nás odkazuje k tomu, že se bude jednat o motiv založený na živých bytostech. Tuto část můžeme rozdělit na čtyři další typy. Prvním z nich je „**osobní jméno**“, který není v češtině příliš produktivní, např. *Myslík, Šach* apod. Druhým typem je „**osobní jméno v plurálu**“, tady se můžeme setkat s vlastními jmény jako *Diváky, Kokory, Linhartovy, Veletiny* apod.⁵⁵

Další v pořadí je typ „**osobní jméno + oikonymický formant -(ov)ice**“. Česká vlastní jména tvořená tímto způsobem patří mezi nejpočetnější.⁵⁶ Zmíněný typ tvoření najdeme i v dalších slovanských jazycích, např. v polštině. Díky těmto oikonymům se často můžeme dopátrat i již zapomenutých antroponym. Tvoření jména tohoto typu má ještě poměrně složité rozdělení podle struktury osobního jména a souvisí s tím tzv. teorie malých typů v toponymii od V. Šmilauera. Pro další uvažování bude dostačující pouze uvedení příkladů v celé této skupině bez dalšího třídění. Patří sem toponyma jako *Jaroslavice, Bohušice, Milatice, Milešovice, Černikovice, Komárovice, Předbořice*

⁵² R. Šrámek, o. c. v pozn. 8, s. 42.

⁵³ R. Šrámek, o. c. v pozn. 8, s. 43–44.

⁵⁴ R. Šrámek, o. c. v pozn. 8, s. 44.

⁵⁵ R. Šrámek, o. c. v pozn. 8, s. 44.

⁵⁶ Tuto informaci uvádí ve své práci i Vladimír Šmilauer.

a mnohá další. Posledním typem ve skupině „čí lidé“ jsou toponyma s příponou **-any**, jedná se o vlastní jména, která vznikla z osobních jmen jako *Jirka, Sekyra* → *Jirčany, Sekyřany* apod.⁵⁷

Poslední skupinu tvoří vlastní jména, která se vyjadřují k otázce „čí majetek“, což nás odkazuje k tomu, že se bude jednat o neživé objekty (IV. B.). Tento typ je poměrně hodně strukturovaný, roli zde hraje stejně jako u předchozích typů formální struktura základového jména. Dělení celé skupiny proto opět zjednodušíme. Za první typ můžeme považovat vlastní jméno **Mysliboř, Madlec (různé podobny osobního jména) + přivlastňovací přípona -jě**, který svého vrcholu dosáhl ve 12. až 13. století. Můžeme zde najít vlastní jména jako např. *Jaroměř, Kroměříž, Břeclav, Kouřim, Postupim, Mladeč, Želeč* apod.⁵⁸ Za nejčastější příponu můžeme považovat toponymant **-ov**, tady se můžeme setkat se jmény jako *Bojanov, Hodoňov, Komárov, Benešov, Janov, Petrov, Králov, Opatov* apod. V některých případech můžeme objevit i ženskou formu této přípony **-ova**, patří sem například vlastní jména *Machova Lhota, Rackova Lhota*, která se vyvinula v podoby *Machova, Rackova* a dále v *Machová a Racková*.⁵⁹

Další typ se vyznačuje toponymantem **-ín**, vlastní jména vzniklá touto příponou jsou typická pro oblast Českomoravské vrchoviny. Mluvíme zde o oikonymech *Čebín, Hodonín, Miletín, Prosatín, Radotín* apod. Následuje formant **-ina** *Všemina, Lutonina* a formant **-ka**, který je typický spíše pro pomístní jména – *Andlerka, Bumbalka* apod. Dále můžeme mluvit o formantu **-ství**, který je zcela ojedinělý, najdeme ho u jmen *Biskupství, Království, Opatství*. Posledním formantem, o kterém se zde zmíníme, je toponymant **-yně**, např. *Datyně, Lutyně, Ruzyně* apod.⁶⁰

Obě teorie, které jsme si zde představili, jsou pro naši práci velmi podstatné, protože s nimi budeme pracovat v následující části práce. Pojetí Vladimíra Šmilauera je o něco jednodušší, protože nebere v potaz životnost nebo neživotnost objektu, který sloužil jako motivace pro vznik místního jména. Práce Rudolfa Šrámka je mnohem propracovanější, neboť jednotlivé typy jsou mnohovrstevně rozděleny, což ovšem může způsobit čtenáři problém při aplikování jeho teorie v praktickém využití. My jsme zde vycházeli z obou autorů a podle jejich třídění jsme se snažili každou osadu zařadit k typu tvoření, které podle nás nejlépe odpovídá dané teorii. Nejprve budeme uvádět třídění podle Šmilauera a potom bude následovat zařazení podle Šrámka.

⁵⁷ R. Šrámek, o. c. v pozn. 8, s. 45–46.

⁵⁸ R. Šrámek, o. c. v pozn. 8, s. 47.

⁵⁹ R. Šrámek, o. c. v pozn. 8, s. 47.

⁶⁰ R. Šrámek, o. c. v pozn. 8, s. 48.

V souvislosti s pracemi Profouse, Sedláčka i Šmilauera se setkáváme s problematikou terminologie pojmenování a její nejednotností. Všichni tito autoři používají ve svých pracích označení obec ve stejném smyslu, jako ho užívá dnešní správa, ale problém nastává v pojmenování jednotlivých místních částí obcí. Setkáváme se zde s označením osada, popřípadě ves ve smyslu části obce. Např. Antonín Profous pracuje s pojmem vesnice, popř. ves dost nepravdělně a z dnešního správního hlediska zcela neadekvátně, budeme zde toto označení používat ve smyslu obce, popř. osady, ale jen pokud budeme citovat nebo parafrázovat zmiňovaného autora. Výchozí pro nás tedy bude označení obec, které je stejné ve starších příručkách i v současné správní terminologii, a dále budeme používat pojmenování osada (starší označení) a místní část (novější označení).

Již výše jsme si nastínili problematiku samotného názvu toponomastiky. Cílem těchto dvou odstavců je upřesnění názvů, které budou v praktické části použité, a zdůvodnění, proč jsme se rozhodli k užívání těchto termínů. Volně budeme zaměňovat označení toponymum a oikonymum. Na stejné úrovni budou používány termíny jako místní jméno, pojmenování, označení apod.

Předmětem zkoumání této práce budou tedy jednotlivé obce se svými místními částmi. Představíme si jejich umístění v regionu, pomocí uvedení vzdálenosti od významného místa. Nejčastěji zde bude uvedena vzdálenost od Českého Krumlova, Křemže a Chvalšín. Dále se zaměříme na etymologii slova, vývoj pojmenování v jednotlivých obdobích a současnou podobu jejich názvu.

2. Toponyma mikroregionu Podkletí

Oblast, kterou se budeme zabývat, pod sebe sdružuje Zájmové sdružení obcí Podkletí, které bylo založeno 17. 2. 2000 a mělo pomáhat jednotlivým obcím v prosazování cílů, které jsou společné pro celý mikroregion. Toto sdružení spravuje šest obcí mikroregionu, které zde budou následně představeny.

Celý mikroregion je bohatý na přírodní i historické krásy. Nalezneme zde Blanský les s jeho nejvyšší horou Kletí, zříceninu hradu Dívčí Kámen a Keltské oppidum, které dokládá osídlení tohoto území již v době bronzové. Pravděpodobně nejvýznamnější obcí celého mikroregionu je Zlatá Koruna, kde se nachází cisterciácký klášter, díky němuž okolní obce vzkvétaly již od 13. století. Důležitá pro zmíněný mikroregion je i blízkost historického města Český Krumlov a krajského města České Budějovice.

Nyní si již představíme jednotlivé obce a osady Zájmového sdružení obcí Podkletí. První obcí je **Brloh**, který má tyto části: *Jánské Údolí, Jaronín, Kovářov, Rojšín, Rychtářov* a *Sedm Chalup*. Následuje obec **Holubov** s částmi *Krásetín* a *Třísov*. Třetí obcí Svazu je obec **Křemže**, nejrozsáhlejší část celého mikroregionu. Pod správu této obce spadají: *Bohouškovice, Chlum, Chlumeček, Chmelná, Lhotka, Loučej, Mříč, Stupná* a *Vinná*. Další ve Svazu obcí je **Nová Ves**, kam patří ještě *České Chalupy*. Předposlední obcí a zároveň jedinou osadou v obci je **Srnín**. Šestou obcí je potom **Zlatá Koruna** s částmi *Plešovice* a *Rájov*.⁶¹

2.1 Brloh

První obec, která spadá do Zájmového sdružení obcí Podkletí, je *Brloh* a jeho místní části *Jánské Údolí, Jaronín, Kovářov, Rojšín, Rychtářov* a *Sedm Chalup*. O vesnici *Brloh* se zmiňuje jak Profous, tak Sedláček. Profous uvádí, že se jedná o ves, která leží 8 km od Chvalšín⁶².

První zmínka o *Brloze / Brlohu* pochází z roku 1310, kdy ji můžeme v listinách najít jako *Berloch*. Také je zde uvedeno, že se jedná o vesnici, která náležela pánům z Rožmberka. Další záznam se datuje k roku 1379, kdy se již setkáváme s dnešním

---

⁶¹ Stránky města Český Krumlov [online]. 2000 [citováno 15. 12. 2015]. Dostupný z WWW: http://www.ckrumlov.cz/cz1250/region/podkleti/i_podkle.htm.

⁶² Chvalšiny jsou město, které se nachází poblíž Českého Krumlova, a od kterého se uváděla vzdálenost obcí a osad.

pojmenováním *Brloh*⁶³. Starší generace vyslovuje velmi často podobu „*do Bloha*“ bez slabikotvorného -r-. Mladší generace naopak vkládá do tvaru konsonant -d-, tedy „*do Brdloha*“. Vedle námi studovaného *Brloha* uvádí Profous ještě další tři vesnice se stejným jménem.

Sedláček hovoří o této obci jako o farní vsi ve Chvalšinském okrese, dále zmiňuje, že okolo roku 1340, zde byl díky Petru z Rožmberka postaven kostel sv. Máří Majdalény.⁶⁴ *Brloh* tedy patřil k panství Krumlovskému jako mnoho okolních vesnic. Farní kostel Maří Majdalény, o kterém mluví Sedláček, byl roku 1702 rozšířen a roku 1704 vysvěcen.

O původu vlastního jména se ani jeden z autorů nezmiňuje. Nejpravděpodobnější, lidová etymologie bude nejspíš souviset se zvířecím brlohem a toto apelativní pojmenování bylo proprializováno. Podle Šmilauera spadá *Brloh* do 1. skupiny místních jmen, která jsou tvořena ze jmen věcných. Podle dělení Rudolfa Šrámka *Brloh* zařadíme do II. skupiny „kdo, co“ mezi oikonyma, která jsou motivována neživotným objektem (II. B.).

2.1.1 Janské Údolí

Janské Údolí také patří pod správu obce *Brloh*, velmi často se setkáváme s označením *Jánské Údolí*, i když nikde v listinách se s dlouhým vokálem nesetkáme. Spíše je zde uvedeno *Johannesthal*, a to z důvodu, že zde žilo mnoho příslušníků německého národa.

Janské Údolí / *Johannesthal* leží 6 km od Chvalšín směrem na sever. V listinách se poprvé setkáme s touto vesnicí roku 1789 ještě v její německé podobě. Profous dále zmiňuje, že panská rychta *Johannesthal* byla založena na začátku 18. století. Zmíněná osada vznikla díky knížeti Janu Kristiánu z Eggenberga, který rozdělil panskou lesní půdu, a na jejím území byla vybudována nová osada.⁶⁵ Roku 1916 se uvádí pojmenování *Janovské Údolí*, které se pravděpodobně postupem času přetvořilo na *Janské Údolí*.

---

⁶³ A. Profous, *Místní jména v Čechách – jejich vznik. Původní význam a změny: A–H; 1. díl*, Praha 1947, s. 196.

⁶⁴ A. Sedláček, *Místopisný slovník historický Království českého*, Praha 1998, s. 66.

⁶⁵ A. Profous, *Místní jména v Čechách – jejich vznik. Původní význam a změny: S–Ž; 4. díl*, Praha 1957, s. 417.

K této vesnici patří ještě osada *Rohy (Oberhäuser)* v Blanském lese, která leží 5 km severně od Chvalšín.⁶⁶ Profous uvádí, že obcí se *Rohy* staly až v roce 1798, ale první domy zde byly postaveny již na počátku 18. století.⁶⁷ V zápisech se toponymum poprvé objevuje roku 1841 jako *Ober-Häuser* a i později se zde setkáváme pouze s německou podobou tohoto jména. Teprve v roce 1862 je vedle německého názvu uveden také název český a v roce 1916 je dokonce nejprve uvedeno proprium české a až poté německé. Profous dále uvádí, že se jménem *Rohy* se můžeme v této krajině setkat již v roce 1491, kdy je tato osada zmiňována ve spojitosti s *Rojšínem*.⁶⁸

Janské Údolí je první osadou, která má víceslovné pojmenování, při výkladu se tedy musíme zaměřit na obě slova. Osad se jménem *Údolí* bylo v Českých zemích poměrně velké množství a jednotlivé osady se musely nějakým způsobem rozlišit. Podle Šmilauera můžeme *Údolí* zařadit do 1. skupiny místních jmen, která jsou motivována jmény věcnými. U jména *Janské Údolí* nás zcela automaticky napadne proprium Jan. Adjektivum *Janské* odvozujeme ze 4. skupiny, která rozlišuje místní jména pomocí přívlastku a jedna její podskupina sdružuje přívlastky, které vznikly od vlastního osobního jména. Sem spadá i námi zmíněná osada.

Šrámek chápe *Údolí* jako obecné jméno, apelativum, takže ho můžeme zařadit do II. skupiny neživotné, protože nám tato jména říkají, co zde bylo nebo co tu je. (II. B.) Adjektivum *Janské* můžeme přiřadit do IV. skupiny, která se ptá po místních jménech, které odpovídající na otázku „čí majetek“. (IV. B.) My budeme vycházet ze zařazení *Janské Údolí* do II. skupiny, protože je podle našeho názoru rozhodující *Údolí*, a nikoli *Janské*.

2.1.2 Jaronín

Další místní částí obce *Brloh* je *Jaronín*, který leží 11 km od Chvalšín. Jedná se o poměrně malou osadu, zápisů o *Jaroníně* nenajdeme mnoho. Sedláček se o této osadě vůbec nezmiňuje a Profous uvádí jen kusé informace.

Mluví zde o rocích 1841 a 1854, kdy se můžeme setkat s podobou *Jaronín*, ale také se zkrácenou verzí *Jaronin*. Vysvětluje, že místní jméno bylo uměle vytvořeno

---

⁶⁶ A. Profous, *Místní jména v Čechách – jejich vznik. Původní význam a změny: M–Ř: 3. díl*, Praha 1951, s. 576.

⁶⁷ A. Profous, o. c. v pozn. 66, s. 576.

⁶⁸ A. Profous, o. c. v pozn. 66, s. 576.

z osobního jména *Jaroň*. V tomto toponymu můžeme na první pohled jasně vidět přivlastňovací příponu **-ín**.^{69 70}

Pojmenování *Jaronín* najdeme i v díle V. Šmilauera *Osídlení Čech ve světle místních jmen*⁷¹, který zmíněnou osadu situuje mezi sídliště vzniklá po roce 1600.⁷² Nejedná se tedy o osadu, která by měla dlouhou historii a vznikla ve 13. nebo 14. století, kdy díky založení kláštera ve Zlaté Koruně postaveno mnoho nových osad a obcí. Toponymum *Jaronín* můžeme tedy podle Šmilauera zařadit do 2. skupiny jmen vzniklých z přivlastňovacího jména. Šrámek odvozuje slova s toponymem **-ín** také z osobních jmen vlastních, v tomto případě se jedná o IV. skupinu odvozenou z neživého objektu (IV. B.).

2.1.3 Kovářov

Další vesnice *Kovářov* leží 8 km severně od Chvalšín. Nalezneme zde 23 adres a 50 obyvatel. Osada vznikla také na počátku 18. století, ale obcí se fakticky stala až roku 1798. Stejně jako u dalších místních částí obce *Brluh* se i tady v listinách setkáváme spíše s německou podobou jména, v tomto případě se jedná o označení *Schmiedhäuser*, což vlastně znamená „domy založené od členů rodiny kovářovy.“⁷³

Vedle námi zkoumaného *Kovářova* nalezneme u Profouse ještě další čtyři vesnice stejného jména. Příjímí *Kovář* bylo zřejmě časté, protože kovář měl svou živnost v každé vesnici. Jméno *Kovářov* nalezneme i v díle *Osídlení Čech ve světle místních jmen*, kde je brána v potaz německá podoba jména *Schmiedhäuser*.⁷⁴ Šmilauer zde uvádí pouze německou podobu jména s příponou **-häuser**. S českou podobou jména *Kovářov* se setkáváme až od roku 1916.⁷⁵ Podle třídění Šmilauera zařadíme zmíněné toponymum do 2. skupiny. Šrámek toto místní jméno s příponou **-ov** řadí do skupiny „čí majetek“ (IV. B.), jedná se o jeden z nejproduktivnějších typů tvoření v této skupině.

---

⁶⁹ Profous vedle oikonyma *Jaronín* uvádí ještě místní jména *Malotín* a *Třebonín*, která se nacházejí také v oblasti krumlovského panství.

⁷⁰ A. Profous, *Místní jména v Čechách – jejich vznik. Původní význam a změny: CH-L; 2. díl*, Praha 1949, s. 104.

⁷¹ *Jaronín* můžeme najít v kapitole, která se věnuje místním jménům vzniklých z osobních jmen vlastních, podkapitole: Místní přípona -ín: Plachtín.

⁷² V. Šmilauer: *Osídlení Čech ve světle místních jmen*, Praha 2015, s. 400.

⁷³ A. Profous, o. c. v pozn. 70, s. 344.

⁷⁴ *Kovářov* je stejně jako *Jaronín* uváděn v podkapitole osad vzniklých po roce 1600 z osobních jmen vlastních, konkrétně podkapitola složenin.

⁷⁵ A. Profous, o. c. v pozn. 70, s. 344.

2.1.4 Rojšín

Osada *Rojšín* patří v současné době pod obec *Brloh* jako její místní část, ale v 19. století stála jako samostatná obec a spravovala ještě osady *Chmelná* a *Stupná*. Profous situuje *Rojšín* 7 km od Chvalšín.

Poprvé se s tímto názvem setkáváme roku 1372 v podobě *Roischin*. Ve 14. a ještě i 15. století můžeme v zápisech najít osadu *Royssin*, o sto let později se zmíněná ves zapisovala jako *Rojstyn*. Na přelomu 16. a 17. století se podoba změnila na tvar *Rogssin*, který se následně vyvinul v *Royschin*. Poslední záznam, který Profous uvádí, pochází z 19. století a zní *Roisching*.⁷⁶

Jak je patrné z prvního zápisu, poprvé je *Rojšín* v listinách uveden roku 1372. Zajímavostí této obce je, že byla rozdělena na dvě části, jednu část vlastnili páni z Rožmberka spolu s Krumlovským panstvím a druhá patřila Dubenským z Chlumu, kterým náležela také nedaleká vesnice *Křemže*. V 18. století bylo zmíněné jméno zaměněno za německé slovo „Rausch“ a „Räuschen“, což znamená „podnapilost“ nebo „opojnost“. Toto pojmenování bylo nakonec přijato i v lidové češtině.⁷⁷

Profous dále uvádí, že jméno *Rojšín* vzniklo z osobního jména *Rojša* přivlastňovací příponou *-ín*.⁷⁸ *Rojšín* se tedy řadí do stejné skupiny oikonym jako *Jaronín*, mluvíme tedy o 2. skupině jmen u Šmilauera a IV. skupině jmen u Šrámka (IV. B).

2.1.5 Rychtářov

Součástí obce *Brloh* je i *Rychtářov*, což je velmi malá osada u *Janského Údolí*, pouze s 15 zaregistrovanými adresami a v současnosti se sedmi obyvateli. Leží 6 km severně od Chvalšín.

Profous uvádí vedle označení *Rychtářov* opět německé jméno *Richterhäuser* a s tímto německým pojmenováním se setkáváme i v zápisech z roku 1841. Stejně jako v osadě *Rohy* byly v *Rychtářově* první domy postaveny na počátku 18. století, ale obcí se *Rychtářov* stal až v roce 1798.

---

⁷⁶ A. Profous, *Místní jména v Čechách – jejich vznik, původní význam a změny: M–Ř; 3. díl*, Praha 1951, s. 579.

⁷⁷ A. Profous, o. c. v pozn. 76, s. 579.

⁷⁸ A. Profous, o. c. v pozn. 76, s. 579.

Etymologie slova *Rychtářov* bude souviset se slovem rychta, tedy se sídlem rychtáře (soudce, obecního starosty). Ve zmiňované osadě rychtář pravděpodobně nikdy nesídlil, ale může se jednat o přenesené pojmenování.

Osadu *Rychtářov* nalezneme i v díle V. Šmilauera, který ji podobně jako *Kovářov* uvádí v německé podobě *Richterhäuser*. Dále se zde můžeme dočíst, že první domy byly postaveny na přelomu 17. a 18. století a že v roce 1798 se poprvé mluví o osadě. Tady se dostáváme ke správní problematice zmíněného toponyma. Profous mluví o *Rychtářově* jako o vesnici, ale Šmilauer jako o osadě. V roce 1913 se již setkáváme s českou podobou jména⁷⁹ s příponou **-ov**, můžeme tedy říci, že se jedná o místní jméno vzniklé z přivlastňovacích jmen, jak to uvádí oba zmiňovaní autoři ve svých dílech. Přípona **-ov** je typická pro druhou skupinu místních jmen u Šmilauera, u Šrámka se s touto příponou setkáváme ve čtvrté skupině, „čí majetek“ (IV. B.).

2.1.6 Sedm Chalup

Poslední osadou spadající pod *Brloh* je *Sedm Chalup*. Nachází se 10 km na sever od Chvalšín. Na počátku 18. století, kdy osada vznikla, zde opravdu stálo jen sedm chalup. V současnosti se osada rozrostla a nalezneme zde více domů.

Antonín Profous hovoří o *Sedmichalupách*, německy *Siebenhäuser*. Dvojití označení je na místě, protože zde před koncem druhé světové války žili převážně lidé německé národnosti. První zápisy pocházejí z roku 1841 a 1854, v obou zápisech zde nalezneme pojmenování *Siebenhäuser*, s českou podobou tohoto místního jména se setkáme až v roce 1916. Nejprve je uvedeno označení *Sedmichalupy* a hned vzápětí *Siebenhäuser*.⁸⁰

České pojmenování *Sedm Chalup* můžeme u Šmilauera zařadit do první skupiny, tedy do oikonym tvořených ze jmen věčných. Podle Šrámka bychom je zařadili do II. skupiny „kdo, co“, zahrnující toponyma motivovaná neživotnými objekty (II. B.). Podruhé se zde setkáváme s víceslovným pojmenováním, není zcela jasné, kam bychom mohli zařadit první jméno sousloví. Podle mého názoru můžeme uvažovat o 4. skupině u Šmilauera.

---

⁷⁹ V. Šmilauer, o. c. v pozn. 72, s. 403.

⁸⁰ A. Profous, *Místní jména v Čechách – jejich vznik. Původní význam a změny: S–Ž; 4. díl*, Praha 1957. s. 33.

2.2 Holubov

V pořadí druhou obcí, která spadá do Zájmového sdružení je obec *Holubov* se svými místními částmi – *Krásetín* a *Třísov*. *Holubov* se nachází 8,5 km severně od Českého Krumlova a 15 km jihozápadně od Českých Budějovic. August Sedláček se o *Holubově* ve svém díle vůbec nezmiňuje. Profous mluví o *Holubově* velmi krátce, uvádí, že se jedná o ves u *Křemže*. První zmínku můžeme najít k roku 1379, kdy je *Holubov* zmíněn v latinských listinách⁸¹ jako „villa⁸² *Holubow* ad castrum⁸³ *Meydstein*.“⁸⁴ Další zápis pochází z roku 1383 a *Holubov* je zde zmiňován v souvislosti s Petrem a Janem z Rožmberka. Rod Rožmberků je velmi důležitý pro námi studovanou oblast, protože jim patřil nedaleký Český Krumlov.⁸⁵ Zápis z roku 1383 můžeme najít v tzv. rožmberském urbáři, kde byl zapsaný nemovitý majetek pánů z Rožmberka, tehdejších vladařů tohoto kraje. Vedle *Holubova* patřil pánům z Rožmberka také *Krásetín* a *Dívčí Kámen*. V roce 1612 se již setkáváme s označením rychtářství *Holubowske*, jehož součástí je i ves *Holubow*.

V roce 1841 v dolní části vsi u Křemežského potoka založil Jan Adolf II. Schwarzenberg železářny s vysokou pecí. Tato část byla později po tomto Schwarzenbergovi přejmenována na *Adolfov*. V roce 1850, kdy došly zásoby železné rudy, byly železářny přestavěny na pilu a výrobu nábytku. Od roku 1945 dodnes zde funguje továrna Artypa na výrobu kartonů a etiket. Tato část obce *Holubov* se v dnešní době již nejmenuje *Adolfov*, i když se mezi starousedlíky dosud s tímto pojmenováním setkáme.

Jméno *Holubov* odvozuje Antonín Profous od přídavného jména *Holubův* (dvůr). Tvar *Holubův* je mladší pojmenování než jméno *Holubín*.⁸⁶ Toponymum *Holubov* vzniklo příponou **-ov**. Mohli bychom uvažovat o pojmenování, které je dovozeno od ptáka holuba, pravděpodobnější však bude, že se jedná o vyjádření přivlastňovacího vztahu od osobního jména *Holub*. Podle Šmilauera zařadíme zmíněné místní jméno do 2. skupiny, podle Šrámků do 4. skupiny (IV. B.). Vlastní jméno *Adolfov* vzniklo

---

⁸¹ Zmíněné listiny můžeme najít v urbáři rožmberského panství.

⁸² Latinské slovo *villa* můžeme přeložit jako *vesnice, stavení na venkově, osada*. (J. Kábrt a kol., Latinsko-český slovník, Praha 1996, s. 474.)

⁸³ Latinské slovo *castrum* může označovat tábor, kde sídlila celá římská legie, v našem případě se však bude jednat o označení *hradu*. (J. Kábrt a kol., Latinsko-český slovník, Praha 1996, s. 474.)

⁸⁴ A. Profous, *Místní jména v Čechách – jejich vznik, původní význam a změny: A–H; 1. díl*, Praha 1947, s. 595.

⁸⁵ A. Profous, o. c. v pozn. 84, s. 595.

⁸⁶ A. Profous, o. c. v pozn. 84, s. 595.

podobně jako toponymum *Holubov*, s tím rozdílem, že vycházející pro něj bylo osobní jméno Adolf.

2.2.1 Krásetín

Krásetín se nachází v nadmořské výšce 560 m n. m. a leží necelých 8 km severně od Českého Krumlova v Chráněné krajinné oblasti Blanský les.

V pramenech je *Krásetín* poprvé zmíněn roku 1372 jako *Kraslethin*. V letech 1541 a 1600 můžeme najít záznamy, ve kterých se uvádí jméno *Krasletin*. O dvě století později se setkáváme s označením *Krasletín*. Od roku 1854 do současné doby se užívá pojmenování *Krásetín*. Správná varianta je ovšem *Krasletín*, která však není příliš živá a používaná. Mezi lidmi převládá označení s dlouhým vokálem -á-, tedy *Krásetín*.⁸⁷

Sedláček hovoří o *Krásetíně* jako o vsi u *Křemže*. Zmiňuje zde také rok 1372, kdy byla zmíněná osada darována krumlovské faře jako majetek pánů z Rožmberka. V této době byl *Krásetín* součástí hradu Dívčí Kámen, po jeho zničení patřil ke Krumlovskému panství.⁸⁸

Profous mluví o *Krásetíně* jako o vsi, která leží u lesů, mimo obec *Holubov*. Jako prvotní tvar tohoto místního jména uvádí jméno *Krasětín*, který odvozuje od *Krasatova dvora*. Další podoba zmíněného toponyma je *Krasletin*, v toto jméno se podoba *Krasětín* změnila podle Profouse již před nejstaršími zápisy a byla dodržována v písemné podobě po dlouhou dobu. Můžeme vycházet ze staročeského *kraslití*⁸⁹, podle kterého se zmíněné jméno změnilo.⁹⁰

Nakonec však převládl tvar *Krasletín*, který byl v mluvě neustále udržován. Profous uvádí, že podle slova *krása* byla první slabika jména *Krasletín* prodloužena a vzniklo jméno vesnice *Krásetín*. Odvozování od slova *krása* je dodnes v lidové etymologii velice živé a u starších občanů se můžeme setkat s vysvětlením, že v této vesnici je krásně, a proto se jmenuje *Krásetín*.

Profous uvádí odvození *Krásetína* od *Krasatova dvora*, takže se opět setkáváme s příponou **-ín**, která poukazuje na to, že se jedná o místní jméno odvozené z přivlastňovacích jmen, dle Šmilauera zařadíme *Krásetín* do 2. skupiny jmen. Podle

---

⁸⁷ A. Profous, *Místní jména v Čechách – jejich vznik. Původní význam a změny: CH–L; 2. díl*, Praha 1949, s. 367.

⁸⁸ A. Sedláček, *Místopisný slovník historický Království českého*, Praha 1998, s. 417.

⁸⁹ *Kraslití* – v nové češtině mluvíme o *krášlití*.

⁹⁰ A. Profous, o. c. v pozn. 87, s. 367.

Šrámka toto toponymum přiřazujeme do IV. skupiny „čí majetek“ (IV. A.).

2.2.2 Třísov

Poslední částí obce *Holubov* je *Třísov*, ležící 8 km od Českého Krumlova. *Třísov* je známý především díky Keltskému oppidu a hradu Dívčí Kámen, které se nacházejí nedaleko.

Profous o zmíněné osadě mluví jako o vsi mimo obec *Holubov*. Dále uvádí, že jméno *Třísov* je odvozeno od staročeského *Triesov* a tento název od *Třesova* (dvora). Původ pojmenování *Třesův dvůr* dokládá od slova *třes*, *třesení*.

První záznam *villa Trzyessow* je uveden k roku 1379, další zmínka v podobě *Trzisow* pochází z roku 1383 a od roku 1541 se již o této vsi mluví jako o *Třísovu*. Stejně jako již zmiňované vesnice patřil i *Třísov* pánům z Rožmberka, kteří sídlili na nedalekém krumlovském panství. Po založení hradu Dívčí Kámen patřila tato ves pod jeho správu.⁹¹

Opět se setkáváme s příponou **-ov**, která značí, že se jedná o pojmenování založené na motivu přivlastňovacího vztahu, jak uvádí Šmilauer. U Šrámka se opět setkáváme s otázkou „čí majetek“, která spadá do IV. skupiny (IV. B.).

2.3 Křemže

V pořadí třetí obcí spadající pod Zájmové sdružení obcí Podkletí je *Křemže*, která má 9 místních částí: *Bohouškovice*, *Chlum*, *Chlumeček*, *Chmelná*, *Lhotka*, *Loučej*, *Mříč*, *Stupná* a *Vinná*. Profous ve svém díle uvádí, že se jedná o český městys, který leží nad Brložským potokem 10 km severně od Českého Krumlova.⁹²

První písemná zmínka o *Křemži* pochází z roku 1263⁹³, kdy náležela Dubenským z Chlumu. Ve 13. století se můžeme setkat ještě s podobami jména jako *Zmilenburch* a *Zmielnebergh*. O století později se jméno *Křemže* vyskytovalo v těchto podobách: *Kremsensis*, *Krzemsa* a *Krzemze*. V této době se páni Dubenští z Chlumu, majitelé

⁹¹ Stránky města Český Krumlov [online]. 2001 [citováno 15. 4. 2016]. Dostupný z WWW: http://www.ckrumlov.cz/cz1250/region/obce/i_trisov.htm

⁹² A. Profous, *Místní jména v Čechách – jejich vznik, původní význam a změny: M–Ř; 3. díl*, Praha 1951, s. 383–384.

⁹³ Doslovná citace zní takto: „per rivos Korenatetz et Klopotnj ad rivum Cremesschnj“, je velmi pravděpodobné, že se jedná o potok, nikoli o obec. (A. Profous, *Místní jména v Čechách – jejich vznik. Původní význam a změny: CH–L; 2. díl*, Praha 1949, s. 383).

zmíněné obce, rozdělili na dvě větve, a to větev chlumskou a křemežskou. Smil z Křemže poté postavil v *Křemži* hrad. Všichni jeho potomci se psali Smilové z Křemže. V 15. století je jméno *Křemže* velmi často spojováno s osobou zmíněného majitele. Jedná se o dobu, kdy připadla obec Oldřichovi z Rožmberka, který ji prodal bratrům Přibíkovi a Oldřichovi z Chlumu, dalšími vlastníky byli příslušníci rodu Častolárů z Dlouhé Vsi.⁹⁴

V 16. století se setkáváme s pojmenováním *Kremzz* nebo také *Krzemzie*. V roce 1678 připadla obec nedalekému cisterciáckému klášteru ve Zlaté Koruně, ten byl však roku 1785 zrušen dekrety Josefa II. *Křemži* v tomto období nacházíme v zápisech jako obec *Krems*. Po zrušení kláštera připadla ves pod správu nového majitele a byla spolu s dalšími objekty, které původně patřily Zlatokorunskému klášteru, připojena k panství Český Krumlov, jež v té době náleželo Schwarzenbergům. Na počátku 19. století byla *Křemže* (v té době *Krems*) povýšena na město a užívala znaku pánů Dubenských z Chlumu. Poslední zápis, který Profous uvádí, pochází z roku 1895, kdy se již dokládá moderní pojmenování *Křemže*.⁹⁵

Toponymum *Křemže* bylo ve 14. století poměrně časté. Můžeme ho najít ještě v dalších 6 názvech, např. jméno hornorakouské řeky *Krems*, město *Krems an der Donau*, *Krems* osada v Bavorsku u St. Oettingu nad řekou Inn, *Kremsbrücken*, osada v severních Korutanech při ústí potoka, nad jehož horním tokem leží osada *Innerkrems*⁹⁶. Profous uvádí, že nejstarší doklad jména, které by znamenalo křemežský, v tomto případě potok, pochází z roku 1263 a je dochováno v adjektivu křemežný.^{97 98} Jméno *Křemže*, *Křem(e)žský* měly nejprve řeky a potoky a až později přešlo toto jméno na osady, které nad tokem ležely. Pokud neležely přímo nad vodou, jedná se o pojmenování přenesené. Toto označení se vyskytuje převážně v německy mluvících oblastech, ale v němčině není možné najít vysvětlení jména. Území okolo Křemžského potoka osídlili nejprve Keltové a poté Slované. Proto se někteří vědci, např. W. Steinehauser, domnívali, že toponymum *Křemže* může souviset s irským slovem *crem*, které znamená česnek. Předpokládané keltské jméno **Kremisa* odkazuje k pojmenování „česneková řeka“, jednalo by se tedy o řeku, která protékala krajinou,

⁹⁴ A. Profous, o. c. v pozn. 87, s. 383–384.

⁹⁵ A. Profous, o. c. v pozn. 87, s. 384.

⁹⁶ J. Svoboda, *Místní jména v Čechách: jejich vznik, pův. význam a změny*. 5. díl, Praha 1947–1960.

⁹⁷ A. Profous, o. c. v pozn. 87, s. 384.

⁹⁸ Podobnou příponu **-ný**, **-ní**, ve významu **-ský**, můžeme najít u toponym jako Hradečno, Komorno. (Profous, o. c. v pozn. 87, s. 384).

kde rostl česnekový porost.⁹⁹

Někteří jazykovědci pokládají název za jméno slovanské. Jeho slovanská podoba by byla *Kremъza „*Kieselbach*“.¹⁰⁰ Složitou analogií přes další slovanské jazyky se dostáváme ke slovu *Romža*, označujícímu říčku u Prostějova s významem „hlučně tekoucí řeka“. Postupně se propracováváme k tvaru *Křemyž* a dále *Křemže*. Všechna staroslověnská slova končila samohláskou, bylo tedy také *kremъ, a to s příponou -ža dalo jméno *Kremъža. Tvar byl poté nepřesně zapisován cizím písaři jako *Cremisa*, *Cremisia*, *Cresa*.¹⁰¹

Sedláček se ve svém díle o *Křemži* také zmiňuje, uvádí, že se jedná o městys u Budějovic, který náležel pánům ze Strakonice a později příslušníkům tvrze *Chlum*. Na konci hesla zmiňuje požár na konci 19. století, kdy velká část *Křemže* vyhořela.¹⁰² *Křemži* se nám podařilo najít i v díle *Zeměpisná jména v Čechách, na Moravě a ve Slezsku*, ale nedozvíme se zde jiné informace, než ty, které jsme získali z Profouse.

Šmilauer zařazuje *Křemži* do 1. skupiny mezi substantiva vzniklá z adjektiv. Podle dělení Rudolfa Šrámka zařadíme zmíněné toponymum do III. skupiny také mezi substantivizovaná adjektiva (III. B.).

2.3.1 Bohouškovice

První osada, která spadá pod správu obce *Křemže*, jsou *Bohouškovice*. Tuto místní část obce nalezneme jen v díle Antonína Profouse.

Bohouškovice leží 12 km severně od Českého Krumlova. První zmínka pochází z roku 1312 „*Pribizlaus de Bohuscow*, 1483 *Bohusskowicze ad Crems*, 1789 a 1841 *Bohauschkowitz*“¹⁰³. Již z těchto dvou záznamů je patrné, že jméno *Bohouškovice* se měnilo. Nejdříve se ves jmenovala *Bohúškov* = Bohouškův dvůr, ale již v 15. stol. převládá název podle jejích obyvatelů *Bohúškovice* (= ves lidí Bohouškových), který žije ve tvaru *Bohouškovice* podnes. Tvar *Bohúškovice* se udržoval v písemné podobě velmi dlouho. Osobní jméno *Bohúšek* a z něho *Bohoušek* je deminutivum k osobnímu jménu *Bohuš*.¹⁰⁴

⁹⁹ A. Profous, o. c. v pozn. 87, s. 384.

¹⁰⁰ A. Profous, o. c. v pozn. 87, s. 385.

¹⁰¹ A. Profous, o. c. v pozn. 87, s. 385.

¹⁰² A. Sedláček, o. c. v pozn. 88, s. 465.

¹⁰³ A. Profous, o. c. v pozn. 84, s. 112.

¹⁰⁴ A. Profous, o. c. v pozn. 84, s. 113.

Osadu *Bohouškovice* můžeme najít v práci *Osídlení Čech ve světle místních jmen*, kde je zařazená mezi toponyma, která patří mezi stará sídelní území¹⁰⁵, spolu s dalšími názvy, které jsou odvozené od osobního jména Bohuš, a to např. *Bošín, Bohušín, Bošice, Boušov, Bošovice* apod. Šmilauer řadí zmíněné toponymum do 3. skupiny, která sdružuje místní jména vzniklá z obyvatelských jmen. Podle Šrámkova dělení spadají *Bohouškovice* do IV. skupiny, ve které je nějakým způsobem vyjádřen vztah „čí“, konkrétně do typu „osobní jméno + oikonymický formant **-(ov)ice**“ (IV. A.). Oba autoři považují formanty **-ice**, **-ovice** za nejčastější typ odvození oikonym z obyvatelských jmen a zároveň za nejběžnější přípony v Čechách.

2.3.2 Chlum

Chlum spadá jako místní část pod městys *Křemže*. August Sedláček ve svém díle vysvětluje, co označení *Chlum* znamená a poté se věnuje jednotlivým vesnicím s tímto jménem. Pojmenování *Chlum* (v jihozápadních Čechách i *Chum*) je oblíbeným označením návrší s dlouhým hřebenem a díky tomu také častým názvem lesů, hor a vesnic, které na nich byly založené.¹⁰⁶

Námi studovaná osada leží 10 km severně od Českého Krumlova. První zmínka o osadě pochází z roku 1279 ve spojitosti s vlastníkem Benešem. Zajímavé je, že tato obec své jméno od 13. století neměnila. V tomto případě není historie osady příliš podstatná pro výklad daného toponyma, protože to zůstalo od 13. století v neměnné podobě. Je důležité tady však říci, že osada *Chlum* měla stejné vlastníky jako obec *Křemže*.

V Profousově publikaci můžeme napočítat na 38 různých vesnic se jménem *Chlum*. V zápisech se setkáváme se jmény jako Přibík Chlumský z Chlumu nebo Jindřich Častolár Dlouhoveský z Dlouhé Vsi a na Chlumu. Vlivem rozdělení obce *Křemže* na čtyři správní celky existoval od roku 1888 *Chlum* jako samostatná správní obec. Spolu s ním tuto obec tvořily ještě vesnice *Loučej* a *Lhotka*. V roce 1980 po zrušení národního výboru byl *Chlum* opět připojen k obci *Křemže*.

Podle Šmilauera můžeme osadu *Chlum* zařadit do první skupiny jeho třídění, protože se jedná o místní jméno tvořené ze jmen věcných. U Šrámkova můžeme uvažovat o skupině, která odpovídá na otázku „kdo, co“ ve své neživotné variantě (II. B.).

---

¹⁰⁵ *Bohouškovice* jsou přesně zmíněny v kapitole Staré sídelní území v Čechách.

¹⁰⁶ A. Sedláček, *Místopisný slovník historický Království českého*, Praha 1998, s. 312.

2.3.3 Chlumeček

Další místní částí obce *Křemže* je *Chlumeček*. Toto toponymum nenalezneme v díle A. Sedláčka ani A. Profouse. Lidová etymologie může souviset s tím, že se jedná o malý *Chlum*, tedy *Chlumeček*, jelikož přípona **-eček** evokuje deminutivum daného slova. Varianta jména *Chlumeček* (malý zalesněný hřeben) mohla také sloužit pro odlišení od velkého *Chlumu*. Vývoj pojmenování šel pravděpodobně následovně *Chlum* → *Chlumec* → *Chlumeček*, takže jde o třetí variantu daného názvu. Historie osady je opět velmi úzce propojena s *Chlumem* a *Křemží*, měla také stejné vlastníky. Dříve na území *Chlumečka* stála tvrz, která je poprvé zmiňována v polovině 15. století¹⁰⁷, z toho můžeme usuzovat, že i první zápisy o této osadě mohou pocházet z této doby.

Podle Šmilauera zařadíme *Chlumeček* do čtvrté skupiny, kterou tvoří deminutiva. Námí studovaná místní část vyhovuje oběma variantám, které zde Šmilauer uvádí, tedy tomu, že se pomocí zdrobněliny snaží osada odlišit od své dceřiné osady nebo se jedná o opravdu malou osadu. Šrámek nemá zvláštní skupinu pro deminutivní pojmenování, takže bychom mohli uvažovat o stejném zařazení jako u *Chlumu*, tedy o II. skupině neživotné (II. B.).

2.3.4 Chmelná

Další osadou obce *Křemže* je *Chmelná* ležící 15 km severozápadně od Českého Krumlova. Profous zmiňuje čtyři vesnice se stejným jménem *Chmelná* a připomíná, že jedna z nich leží v mikroregionu Podkletí. První zmínka o osadě pochází z roku 1379, kdy se setkáváme s pojmenováním *Chmelna*.¹⁰⁸ Podoba oikonyma *Chmelná* se v průběhu staletí příliš neměnila, docházelo jen ke krácení koncového vokálu.

Zmíněné místní jméno kolísalo v rodě podle toho, jaké substantivum bylo za adjektivem doplněno, např. *Chmelný dvůr* (důl), *Chmelná ves* (stráň), *Chmelné pole* (místo) apod.¹⁰⁹ Podle Šmilauera zařadíme osadu *Chmelnou* mezi místní jména, která jsou odvozená ze jmen věcných. Toponymum *Chmelná* tedy můžeme zařadit mezi odvozená adjektiva, která spadají podle Šrámka do III. skupiny v neživotné variantě

¹⁰⁷ Stránky města Český Krumlov [online]. 2006 [citováno 10. 4. 2016]. Dostupný z WWW: http://www.ckrumlov.info/docs/cz/region_histor_tvrcek.xml.

¹⁰⁸ A. Profous, *Místní jména v Čechách – jejich vznik, původní význam a změny*, CH-L; 2. díl Praha 1949, s. 23.

¹⁰⁹ A. Profous, o. c. v pozn. 108, s. 24.

(III. B.). Lidová etymologie může zmíněné pojmenování odvozovat od slova chmel. Jednalo by se o oblast, kde se dříve chmel pěstoval.

2.3.5 Lhotka

Osada *Lhotka* na konci 19. století patřila také k obci *Chlum* a poté se spolu s ním a *Loučejí* připojila k obci *Křemže*. V Sedláčkově díle se můžeme dočíst, co slovo *Lhota*, popřípadě *Lhotka* znamenalo. Označení *Lhota*, *Lhotka* je velmi častý název pro osady, které vznikly ve 13. a 14. století. Nejednalo se však o starousedlické vesnice, kde zůstávaly stále stejné rodiny a majetek se zde dědil z generace na generaci, ale šlo o nově vzniklé vesnice, kde byli lidé z nejrůznějších koutů republiky. Tito noví osadníci byli na nějakou dobu osvobozeni od placení poplatků a z toho vzniklo označení, že jsou „na lhotě“. Stejně je v jižních Čechách překládáno jméno *Stift* nebo *Schlag*.¹¹⁰

U Profouse je zapsána i *Lhotka* u *Křemže*, která leží 11,5 km severozápadně od Českého Krumlova. První zmínka pochází z 16. století. Vzhledem k tomu, že osad se jménem *Lhota* nebo *Lhotka* bylo velké množství, bylo potřeba jednotlivé vesnice oddělit. To se dělo přidáním jména jednotlivých rychtářů nebo prvních hospodářů, díky tomuto jevu se však přívlastek osady velmi často měnil. Rozlišování jednotlivých osad se jménem *Lhota* probíhalo také např. podle jejich tvaru, polohy, stáří a vrchnostenské příslušnosti.¹¹¹

V *Osídlení Čech ve světle místních jmen* se můžeme dočíst, že místní jméno *Lhota* se rozšířilo z obecného substantiva.¹¹² Podle Šmilauera můžeme zařadit toto jméno do první skupiny a zároveň také do poslední, protože se jedná o zdrobnělinu daného toponyma. V třídění Šrámkově bude *Lhotka* patřit do skupiny „kdo, co“, kde se místní jména vyznačují motivací neživotnými objekty (II. B.).

2.3.6 Loučej

V pořadí šestou místní částí obce *Křemže* je osada *Loučej*, která leží 10 km severozápadně od Českého Krumlova. První zmínka v podobě *Luczey* pochází podle

---

¹¹⁰ A. Sedláček, o. c. v pozn. 106, s. 510.

¹¹¹ A. Profous, o. c. v pozn. 108, s. 516.

¹¹² V. Šmilauer, *Osídlení Čech ve světle místních jmen*, Praha 2015, s. 41.

Profouse z roku 1140.¹¹³ Další záznam nalezneme až v 15. století, kdy se setkáváme s podobou *Luczeig*. O století později se osada jmenovala *Lauczeg* a poté *Lauczieg*. V 17. století nacházíme název jako *Laucžegi* a poslední zaznamenané podoby jsou z 18. století: *Lutschau* (*Laučege*).¹¹⁴

Profous také vysvětluje, co jméno *Loučej* (starší podoba *Lúčěj*) dříve mohlo znamenat. Název *Lúčěj* lze spojit se staročeským *lúčěti*, *-ěju*, „házeti“, k *lučiti* „hoditi“, takže by jméno *Lúčěj* mohlo mít význam „kdo hází kámen nebo kopí, zejména prakovník“.¹¹⁵

Na základě tohoto výkladu můžeme zařadit toponymum *Loučej* podle Šmilauera ke 2. skupině, dané místní jméno je odvozeno od osobního jména vlastního. Podle Šrámka bude zmíněné oikonymum patřit do IV. skupiny „čí lidé“ (IV. A.).

2.3.7 Mřič

Další osadou pod správou městyse *Křemže* je *Mřič* nebo také *Mřičí*. Leží zhruba 10,5 km severně od Českého Krumlova. První písemná zmínka o *Mřičí* pochází z roku 1140 a jeho podoba zní *Smrzyecz*. V 15. století se potom setkáváme se jménem *Smrziecz* a o století později s podobou *Smrzieczie*. Na přelomu 16. a 17. století se již název zmíněné osady (*Mrziczij*) podobá dnešnímu místnímu jménu. Od 17. do 19. století se jméno vyvíjelo následovně: *Mrzicz*, *Mrzitsst*, *Rietsch*, *Mrzitsch* a *Mržiče*. Poslední záznam pochází z roku 1854, kdy Profous uvádí tyto tvary: *Smřiči* a *Mřitsch*.¹¹⁶

Jméno *Smřiečie* znamená smrkoví, smřiči a vyskytuje se téměř ve všech slovanských jazycích. Zmíněné jméno přešlo již ve starší době k ja-kmenové deklinaci *Smřieč*, podobně jako *Prosečie* > *Proseč*, *Meziřiečie* > *Mezřič* apod. Počáteční *S-* bylo pokládáno za předložku a postupem času odsouváno a zbytek se měnil následovně¹¹⁷: *Smřiečie* > *Mřičí*, *Smřieč* > *Mřič*.¹¹⁸

Poslední zmíněná informace může vysvětlovat nejednotnost tohoto pojmenování. Na dopravních cedulích v této osadě se můžeme setkat se jménem *Mřičí*, ale také

¹¹³ A. Profous, o. c. v pozn. 108, s. 668.

¹¹⁴ A. Profous, o. c. v pozn. 108, s. 668.

¹¹⁵ A. Profous, o. c. v pozn. 108, s. 668.

¹¹⁶ A. Profous, o. c. v pozn. 92, s. 146.

¹¹⁷ Máme na mysli monoftongizace diftongů *ie*→*i*, popřípadě *i*, které probíhalo na našem území v 15. století.

¹¹⁸ A. Profous, o. c. v pozn. 92, s. 146.

s označením *Mříč*. Ani obyvatelé *Mříče* (*Mříčí*) nejsou jednotní v tom, jak se vlastně jméno jejich bydliště správně skloňuje, třebaže převládá označení *ta Mříč*, *do Mříče*.

To, že se ve starších zápisech dochovala podoba *Smříčí*, nám dokládá, že toponymum bude podle Šmilauera patřit k jménům tvořeným z věcných jmen podle Šmilauera. Podoba *Mříčí* nás zase může odkázat k dělení podle Šrámka, který toto oikonymum přiřazuje k I. skupině sdružující jména, jež uvádějí „kde leží, kde to je“ (I. B.).

2. 3. 9 Stupná

Předposlední osadou obce *Křemže* je *Stupná*, o níž se Sedláček ve svém díle nezmiňuje. Profous se o *Stupné* zmiňuje jako o vsi, která leží nad potokem 12 km severně od Českého Krumlova.¹¹⁹

První zápis pochází z roku 1387. Již v této době se setkáme s označením *Stupna*, tedy ve stejném tvaru jako dnes pouze bez prodloužení koncového vokálu. Změna názvu obce nastala až v první polovině 19. století (1841), kdy se píše *Stuppna*, což bude mít pravděpodobně souvislost s poněmčením celé zkoumané oblasti.

Slovotvorba slova *Stupná* není zcela průhledná, ale můžeme uvažovat tak, že se bude jednat o stejný typ jako u osady *Chmelná*. Podle Šmilauera tedy *Stupná* patří do 1. skupiny, kde se sdružují jména, odvozená ze jmen věcných, podle Šrámka se může jednat o odvozené adjektivum, které spadá do neživotné varianty ve III. skupině (III. B.).

2. 3. 10 Vinná

Patrně nejmenší osadou, která je místní částí městyse *Křemže*, je obec *Vinná*. Žije zde pouze 9 obyvatel na sedmi adresách. I přesto že se jedná o tak malou osadu, Profous ji ve svém díle zmiňuje, mluví o ní jako o vsi na západní straně táhlého chlumu¹²⁰, ležící 13 km severně od Českého Krumlova.¹²¹

V pramenech se neseťkáváme s vesnicí *Vinná*, ale s *Vinnou Horou*, např. v roce

¹¹⁹ A. Profous, *Místní jména v Čechách – jejich vznik, původní význam a změny: S–Ž; 4. díl*, Praha 1957, s. 225.

¹²⁰ Tady se znovu setkáváme s označením chlum ve smyslu pojmenování návrší s dlouhým hřebenem, a nikoli pojmenování vesnice na tomto hřebenu založené.

¹²¹ A. Profous, o. c. v pozn. 119, s. 550.

1841, kdy se dočítáme, že *Vinná Hora* byla založena na panských pozemcích až roku 1828.¹²² Z tohoto záznamu je patrné, že obec *Vinná* je nejmladší ze všech zmiňovaných částí městyse *Křemže*. Pojmenování osady *Vinná Hora* je odvozeno z umístění na této hoře, která je zmiňována již ve 14. století.

Osada *Vinná* získala svůj název podle lidové etymologie díky tomu, že se zde pěstovalo víno. Podobně jako u osady *Chmelná* zařadíme zmíněné toponymum k 1. skupině podle Šmilauera a do III. skupiny podle Šrámka (III. B.).

2. 4 Nová Ves

V pořadí čtvrtou obcí Zájmového sdružení obcí Podkletí je *Nová Ves*, rozkládající se 10,5 km severovýchodně od Chvalšín, jejíž místní částí je ještě osada *České Chalupy*. V díle Antonína Sedláčka se můžeme dočíst, co místní jméno *Ves* původně znamenalo. Toto pojmenování označovalo souhrn všech majetků zemanů. Jednalo se o pojmenování sídla, které se nenacházelo na hradě, podhradí nebo na panském (panovnickém) dvoře. *Vsi* také vznikaly na královských, duchovních a panských statcích, jednalo se o skupinu lidí, kterým se říkalo „úročníci“ podle jejich poměru k vrchnosti nebo se také nazývali sedláci, a to podle jejich majetku.¹²³

Z těchto důvodů označení *Ves* spolu s různými atributy patří mezi častá pojmenování osady nebo obce (Profous uvádí celkem 74 stejnojmenných osad). První záznam pochází z roku 1379, kdy se setkáváme s označením *Nova villa*. Další záznam pochází z roku 1483, kde je uvedeno jméno osady jako *Nowauilla*, v roce 1541 se již setkáváme s *Nowou Wsí*. Poslední zápis, pochází z roku 1562, kdy se mluví o *Novovesských*.¹²⁴

Nová Ves je v pořadí druhou osadou, která je dvouslovná. Pojmenování *Ves* nevzniklo žádnou slovo tvornou příponou, takže je můžeme považovat za místní jméno tvořené ze jmen věcných, zároveň však u sebe má atribut *Nová*, takže může podle Šmilauera spadat do 1. i 4. skupiny zároveň, protože poslední skupina je rozlišovací a přívlastek *Nová* splňuje všechny podmínky pro naše tvrzení. Podle Šrámka můžeme uvažovat o II. skupině, která se zabývá otázkou „co zde je, bylo nebo bude“, přívlastkem *Nová* se zmíněná *Ves* vymezuje proti mnoha dalším, které mají stejné

¹²² A. Profous, o. c. v pozn. 119, s. 550.

¹²³ A. Sedláček, o. c. v pozn. 106, s. 948.

¹²⁴ A. Profous, *Místní jména v Čechách – jejich vznik, původní význam a změny: M–Ř*; 3. díl, Praha 1951, s. 511.

pojmenování (II. B.).

2. 4. 1 České Chalupy

Místní částí obce *Nová Ves* jsou *České Chalupy*, jedná se o ves nacházející se nedaleko *Nové Vsi* a ležící 11 km od Chvalšín. U Profouse se můžeme dočíst, že první písemná zmínka pochází z roku 1841 a je zde přímo napsáno: „Böhmische-Häuser eigentlich Oberneudorf - - die Einwohner sprechen nur böhmisch.“¹²⁵ ¹²⁶ Toto vysvětlení pojmenování daného oikonyma bude pravděpodobně doloženo i lidovou etymologií. Jedná se o podobný typ pojmenování jako u již zmíněné osady *Sedm Chalup*, která spadá pod správu obce *Brloh*, kde pravděpodobně bylo jen sedm domů. U *Českých Chalup* se tedy opravdu mohlo stát, že starousedlíci odmítali mluvit německy a upřednostňovali český jazyk. Další záznam pochází z roku 1854 a je německý – *Neudorf, Ober-Neudorf*. Z roku 1913 již máme české pojmenování *České Chalupy* nebo také *Böhmischhäuser*.¹²⁷

Toto toponymum je dvouslovné. Stejně jako u místního jména *Sedm Chalup* i tady můžeme uvažovat o zařazení do první skupiny podle Šmilauera. Opět zde však musíme brát v potaz i přívlastek *České*, takže ve skutečnosti patří toto toponymum do 4. skupiny. U Šrámka budeme mluvit o II. skupině vyjadřující odkaz k neživotnému objektu (II. B.). Německá podoba jména spadá do stejné skupiny jmen jako *Kovářov* (*Schmiedhäuser*), *Rychtářov* (*Richterhäuser*) a *Sedm Chalup* (*Siebenhäuser*).

2.5 Srnín

Předposlední obcí spadající pod Zájmové sdružení mikroregionu Podkletí je *Srnín*, který však nespravuje žádné další své místní části, takže si zde představíme pouze samotnou obec. Jedná se o ves, která leží pod Blanským lesem 4 km severně od Českého Krumlova¹²⁸.

První zmínka pochází z roku 1400, kdy se setkáme s tvarem *Srnyn*, další záznam

---

¹²⁵ A. Profous, *Místní jména v Čechách – jejich vznik, původní význam a změny: CH-L; 2. díl*, Praha 1949, str. 4.

¹²⁶ Tento první záznam lze volně přeložit jako: „České Chalupy vlastně horní nová vesnice, kde lidé hovoří pouze česky.“

¹²⁷ A. Profous, o. c. v pozn. 125, str. 4.

¹²⁸ A. Profous, o. c. v pozn. 119, s. 154.

pochází z roku 1654, zde již můžeme najít podobu jména *Srnín* a roku 1841 je dochovaný zápis ve tvaru *Srnjn*.¹²⁹ Velmi často se s obcí setkáváme v souvislosti s klášteřem ve Zlaté Koruně, protože původně mu tato osada náležela.

Místní jméno *Srnín* se svým tvarem hlásí ke jménům typu Radotín a znamenalo *Srnův dvůr*. Znovu zde můžeme vidět příponu **-ín**, která nám říká, že se jedná o slovo odvozené od vlastního jména Srna. U Šmilauera ho tedy přiřadíme k druhé skupině jmen, a to k oikonymům odvozeným z přivlastňovacích jmen a u Šrámka do poslední skupiny, která se zabývá jmény „čí“, popř. „čí majetek“ (4. B.).

2.6 Zlatá Koruna

Poslední zmiňovanou obcí patřící do Zájmového sdružení obcí Podkletí je *Zlatá Koruna*. Leží obtékána řekou Vltavou 6 km severně od Českého Krumlova. Jedná se o velmi významnou obec, která zasáhla do života v okolních osadách. Zmíněná obec spravuje ještě své dvě místní části, a to *Plešovice* a *Rájov*.

August Sedláček mluví o *Zlaté trnové koruně* (*Aurea spinea corona*), která byla prý založena v roce 1261 Přemyslem Otakarem II., avšak zakládací list byl sepsán až 6. dubna roku 1263.¹³⁰ Tento rok je v pramenech považován za rok založení kláštera.

První záznam, o kterém se zmiňuje Profous, pochází z roku 1263, v zápisech z dalších let se setkáváme s pojmenováním *Svatá Koruna*, většinou v latinské podobě *Sancta Corona* (*Coronae*). Označení *Zlatá Koruna* si můžeme v dokumentech poprvé přečíst v roce 1609, kdy se opatem *Zlaté Koruny* stal Valentin Šembenk, opat Sedlecký.¹³¹

Poprvé najdeme výklad jména kláštera u Jana, opata kláštera vetrinjského u Celovce v Korutanech. Mluví zde o tom, že král Přemysl Otakar II. vybudoval cisterciácký klášter, který se nazýval u *Svaté Koruny* a to proto, že prosil francouzského krále Ludvíka o trn z Kristovy trnové koruny, ten mu jeden trn daroval, a z toho důvodu se můžeme setkat s pojmenováním *Svatá trnová Koruna*.¹³² Na konci 14. století dal král správu nad klášteřem do rukou rodu Rožmberků, jmenovitě Jindřichovi z Rožmberka. Do roku 1420 klášter vzkvétal a neustále získával nová území. Na začátku května téhož roku byl klášter vypálen husity, mnichům i s opatem se podařilo zachránit se útekem.

¹²⁹ A. Profous, o. c. v pozn. 119, s. 154.

¹³⁰ A. Sedláček, *Místopisný slovník historický Království českého*, Praha 1998, s. 1018.

¹³¹ A. Profous, o. c. v pozn. 125, s. 313.

¹³² A. Profous, o. c. v pozn. 125, s. 313.

Během husitských válek se trn z Kristovy trnové koruny, podle kterého nese celý klášter název, ztratil. Během 16. století byly klášterní statky postupně odevzdány do rukou Rožmberků a roku 1609 patří už klášter pod Český Krumlov. Zrušení kláštera nastává v roce 1785, kdy byly vydány reformy císaře Josefa II. a bylo rušeno mnoho klášterů. Statky Zlatokorunského kláštera připadly pod správu panství Krumlovského.¹³³

Vedle jména *Svatá Koruna* se od roku 1315 používá toponymum *Zlatá Koruna*, které se později mezi lidmi vžilo více. Přívlastek zlatá se v místním jméně vžil také proto, že klášter byl opravdu bohatý.¹³⁴ V tento moment narážíme na rozpor mezi údaji uvedenými u Sedláčka a u Profouse. Sedláček uvádí, že se se jménem *Zlatá Koruna* setkáváme až v roce 1609, ale Profous mluví již o roku 1315. Zmíněnou obec se nám podařilo najít i v díle *Zeměpisná jména v Čechách, na Moravě a ve Slezsku*, kde autoři také zmiňují atribut zlatá a přiřklánějí se k dataci na počátku 14. století, což by souhlasilo s názorem Antonína Profouse.¹³⁵

Motivace pojmenování *Zlatá Koruna* je jasná z předchozího krátkého exkurzu do historie kláštera. Jméno *Sancta Spinea Corona* získal klášter podle trnu z Kristovy trnové koruny, který zde byl údajně uložen při zakládání kláštera. *Zlatá* potom evokuje velké bohatství a rozkvět kláštera ve 14. století. Podle dělení Šmilauera tedy můžeme hovořit o 1. skupině, která odvozuje místní jména od jmen věčných. Přívlastek zlatá nám však říká, že obec Zlatou Korunu zařadíme do 4. skupiny, protože sem spadají všechna dvouslovná pojmenování. Podle Šrámka zařadíme Zlatou Korunu do II. skupiny, neživotného objektu, která je motivovaná tím, „co zde (tam) je (bylo, bude)“. V našem případě se jedná o trn z Kristovy trnové koruny (II. B.).

2.6.1 Plešovice

Místní částí obce *Zlatá Koruna* jsou *Plešovice*, které leží 6 km severně od Českého Krumlova. Podle Profouse první zmínka pochází z roku 1440, kdy se setkáváme s označením *Plessowicz*, roku 1654 *Plessowicze*, roku 1789, 1841 *Pleschowitz*. Ve většině případů jsou *Plešovice* uváděny spolu se Zlatou Korunou, pod kterou patří již od 15. století. Místní jméno *Plešovice* je odvozeno od lidí Plešových.¹³⁶

Slovotvorná přípona **-(ov)ice**, kterou Šmilauer řadí ke 2. skupině, tvoří toponyma ze

¹³³ A. Sedláček, o. c. v pozn. 130, s. 1018, 1019.

¹³⁴ V. Šmilauer, o. c. v pozn. 112, s. 231.

¹³⁵ I. Lutterer, *Zeměpisná jména v Čechách, na Moravě a ve Slezsku*, Havlíčkův Brod 2004, s. 293.

¹³⁶ A. Profous, o. c. v pozn. 124, s. 376.

jmen obyvatelských. Šrámek o této příponě hovoří v souvislosti s vyjadřováním vztahu „čí lidé“ (IV. A.). O Plešovicích se můžeme dočíst i v díle *Osídlení Čech ve světle místních jmen* v souvislosti s osídlením Zlatokorunského kláštera. Šmilauer zde situuje první zmínku o této osadě do roku 1445, což je v rozporu s datem 1440, jež uvádí Profous.

2.6.2 Rájov

Poslední osadou, kterou se budeme v této práci zabývat, je *Rájov* patřící také pod správu obce *Zlatá Koruna*. Profous o zmíněné osadě mluví jako o vsi v údolí řeky Vltavy, která leží 5 km severně od Českého Krumlova. Vedle námi studovaného *Rájova* uvádí ještě dalších pět vesnic se stejným jménem.

První zápis *Rayaw* pochází z roku 1316, roku 1423 již nalézáme označení *Rajov*. Další písemné podoby tohoto místního jména jsou následující: *Ragiow*, *Rayow*, *Rajov*, *Ragow*, *Royau*, *Rojau*. Poslední zápisy pocházející z roku 1841 mluví o *Rojawu* nebo také *Ragowu*.¹³⁷

Rájov končí také na příponu **-ov**. Jedná se tedy o tvoření odvozením z přivlastňovacího jména. Toto oikonymum tedy spadá do 2. skupiny u Šmilauera a IV. skupiny u Šrámka (IV. B.).

---

¹³⁷ A. Profous, o. c. v pozn. 124, s. 535.

Závěr

Cílem mé bakalářské práce bylo představit místní jména v oblasti mikroregionu Podkletí. Rozebrala jsem názvy šesti obcí s celkem 26 místními částmi. Zaměřila jsem se na jejich jazykový vývoj, etymologický výklad a také jsem provedla roztřídění do jednotlivých skupin podle slovtvorných přípon, k čemuž mi posloužily práce dvou významných českých badatelů na poli toponomastiky, a to Vladimíra Šmilauera a Rudolfa Šrámka.

Nejprve přiblížím výsledky získané po provedení klasifikace podle Šmilauera. První skupinu tvoří jména vzniklá ze jmen obecných (věcných). Jedná se o poměrně produktivní typ, alespoň co se týká našeho studovaného území. Do 1. skupiny spadá celkem 7 osad (*Brloh, Chlum, Chmelná, Křemže, Mříč, Stupná a Vinná*). Nejproduktivnější typ je podle našeho zjištění 2. skupina jmen, která sdružuje jména odvozená z přivlastňovacího jména, nejčastěji se jednalo o přípony **-ov** a **-ín**. Do této skupiny patří celkem 9 místních částí (*Holubov, Jaronín, Kovářov, Krásetín, Loučej, Rájov, Rojšín, Rychtářov, Srnín a Třísov*). Třetí skupinu tvoří toponyma vzniklá z obyvatelských jmen osobních. V námi zkoumané oblasti se jednalo jen o dva případy s příponou **-ovice**, a to *Bohouškovice* a *Plešovice*. Poměrně velké zastoupení měla i 4. skupina, která se vyznačuje rozlišovací schopností, sdružuje tedy jména s přivlastky a také deminutivní podoby daného místního jména. V našem případě se jednalo o názvy *České Chalupy, Janské Údolí, Sedm Chalup, Nová Ves a Zlatá Koruna* a deminutivní názvy *Chlumeček* a *Lhotka*. Specifické u dělení slovtvorných typů podle Šmilauera bylo to, že všechna dvouslovná pojmenování spadala automaticky do 4. skupiny, i když jsme se snažila určit i řídící substantivum bez příslušného atributu. Mám na mysli proprializovaná substantiva *Chalupy, Údolí, Ves* a *Koruna*.

Šrámek rozděluje místní jména také na čtyř skupiny, ale tyto skupiny ještě dále dělí do dvou podskupin, a to na jména motivovaná životným objektem a na jména motivovaná neživotným objektem. Dá se říci, že v mikroregionu Podkletí je častější typ tvoření z neživotného objektu, celkem 23 osad (např. *Brloh, Holubov, Chlum, Jaronín, Rojšín, Rychtářov, Stupná* apod.). Pouze 3 místní části jsou odvozeny od životného objektu, jedná se o osady *Bohouškovice, Loučej* a *Plešovice*, všechny spadají do IV. skupiny, takže v dalším rozdělení jsem u prvních třech skupin brala v potaz pouze podskupiny motivovanou neživotným objektem. Rozdělení osad do jednotlivých tříd podle Šrámka se v některých případech shoduje s rozdělením podle Šmilauera, ale již

vzhledem k tomu, že např. Šrámek nemá zvláštní skupiny pro místní jména s atributem, bylo zajímavé srovnat dělení podle těchto dvou autorů.

I. skupina u Šrámka zahrnující místní jména odpovídající na otázku „kde“, neživotná varianta je zde zastoupena pouze jedním případem, a to toponymem *Mříč*. Můžeme tedy říci, že se jedná o nejméně produktivní typ. II. skupina je v mikroregionu Podkletí velmi produktivní, váže se na označení „kdo, co“. Opět se zde nesetkáme s žádným toponymem odvozeným ze životného objektu, ale v neživotné podskupině se nachází celkem 9 osad, patří mezi ně *Brloh, České Chalupy, Chlum, Chlumeček, Janské Údolí, Lhotka, Nová Ves, Sedm Chalup a Zlatá Koruna*.

Třetí skupina je v námi studované oblasti poměrně málo zastoupená, opět pouze v neživotné variantě, patří sem jména, která odpovídají na otázku „jaký, jací“ a „za jakých okolností“. Radíme sem pouze 4 osady (*Chmelná, Křemže, Stupná a Vinná*). Jednoznačně nejproduktivnější typ u Šrámka je IV. skupina už jen proto, že zde poprvé nalezneme

i životnou variantu, kam spadají jména *Bohouškovice, Loučej a Plešovice*. Od neživotného objektu jsou odvozena následující místní jména: *Holubov, Jaronín, Kovářov, Krásetín, Rájov, Rojšín, Rychtářov, Srnín a Třisov*.

Podle poznatků získaných z teoretických prací obou zmíněných autorů bych předpokládala, že za nejčastější prostředek pro tvoření místních jmen bude pokládána přípona **-ovice**. V námi zkoumané jsem se však s touto příponou setkala jen ve dvou případech, a to v místních jménech *Bohouškovice* a *Plešovice*. Mnohem častěji se zde vyskytuje tvoření pomocí přípony **-ov** (celkem 5 místních částí: *Holubov, Kovářov, Rájov, Rychtářov, Třisov*) a pomocí přípony **-ín** (celkem 4 osady: *Jaronín, Krásetín, Rojšín, Srnín*). Ze zmíněných 26 osad bylo pouze 5 názvů dvouslovných, zbylých 21 pojmenování tvořilo jedno jméno. Ve dvou případech jsem zaznamenala deminutivní přípony **-eček** a **-ka** (*Chlumeček, Lhotka*).

Pokud se nyní zaměřím na jednotlivé obce, nedá se říci, že se některý slovtvorný typ vyskytuje v jedné obci častěji než jiný. Je to dáno i tím, že jedna obec obsahuje pouze jednu místní část a další například deset. Můžeme ale říci, že např. obec *Holubov* je spolu se svými místními částmi tvořena pouze odvozením z přivlastňovacího jména, a to příponou **-ov** a **-ín**. Obec *Srnín* je tvořena také pouze příponou **-ín** apod. Vzhledem k tomu, že jsem analyzovala pouze 26 osad, nedá se říci, že některá obec spolu se svými místními částmi byla tvořena jiným způsobem než obec vedlejší.

V žádné publikaci jsem se nedozvěděla ucelenější informace o všech obcích pohromadě. Tato práce shrnuje výsledky mého toponomastického výzkumu, který vyplňuje prázdná místa při výkladu toponymie obcí mikroregionu Podkletí.

Jmenný rejstřík

Bohouškovice – 25, 33, 35, 46, 47

Brluh – 9, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 42, 46, 47

České Chalupy – 25, 41, 42, 46, 47

Holubov – 9, 10, 19, 25, 31, 32, 33, 46, 47

Chlum – 25, 33, 35, 36, 37, 38, 46, 47

Chlumeček – 25, 33, 36, 37, 46, 47

Chmelná – 25, 29, 33, 37, 41, 46, 47

Janské Údolí – 25, 26, 27, 46, 47

Jaronín – 25, 27, 28, 26, 46, 47

Kovářov – 25, 28, 30, 42, 46, 47

Krásetín – 10, 19, 25, 31, 32, 46, 47

Křemže – 9, 24, 25, 29, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 46, 47

Lhotka – 20, 25, 33, 36, 38, 46, 47

Loučej – 25, 33, 36, 38, 39, 46, 47

Mříč – 25, 33, 39, 40, 46, 47

Nová Ves – 9, 25, 41, 46, 47

Plešovice – 25, 43, 44, 46, 47

Rájov – 25, 43, 45, 46, 47

Rojšín – 25, 27, 29, 46, 47

Rychtářov – 25, 29, 30, 42, 46, 47

Sedm Chalup – 25, 30, 42, 46, 47

Srnín – 9, 25, 42, 46, 47

Stupná – 25, 29, 33, 40, 46, 47

Třisov – 25, 31, 33, 46, 47

Vinná – 25, 33, 40, 41, 46, 47

Zlatá Koruna – 9, 25, 43, 44, 45, 46, 47

Seznam literatury

- Bachmanová, J. a kol., *Encyklopedický slovník češtiny*, Praha: NLN, 2002.
- Harvalík M., *Synchronní a diachronní aspekty české onymie*, Praha: Academia, 2004.
- Kábrt, J., *Latinsko-český slovník*, Praha: SPN, 1996.
- Lutterer, I., Šrámek, R., *Zeměpisná jména v Čechách, na Moravě a ve Slezsku: slovní vybraných zeměpisných jmen s výkladem jejich původu a historického vývoje*, Havlíčkův Brod: Tobiáš, 1997.
- Polívková, *Naše místní jména a jak jich užívat*, Praha: Euromedia Group – Knižní klub, 2007.
- Profous, A., *Místní jména v Čechách – jejich vznik, původní význam a změny: A-H*; 1. díl, Praha: ČSAV, 1947.
- Profous, A., *Místní jména v Čechách – jejich vznik, původní význam a změny: CH-L*; 2. díl, Praha: ČSAV, 1949.
- Profous, A., *Místní jména v Čechách – jejich vznik, původní význam a změny: M-Ř*; 3. díl, Praha: ČSAV, 1951,
- Profous, A., Svoboda, J., *Místní jména v Čechách – jejich vznik, původní význam a změny: S-Ž*; 4. díl, Praha: ČSAV, 1957.
- Rejzek, J., *Český encyklopedický slovník*, Praha: Leda, 2015.
- Svoboda, J., Šmilauer, V., *Místní jména v Čechách – jejich vznik, původní význam a změny 5. díl, Dodatky k dílu Antonína Profouse*, Praha: ČSAV, 1960.
- Sedláček, A., *Místopisný slovník historická Království Českého*, 2. vyd., Praha: Argo, 1998.
- Šmilauer, V., *Osídlení Čech ve světle místních jmen*, Praha: Academia, 2015.
- Šmilauer, V., *Úvod do toponomastiky*, Praha: SPN, 1966.
- Šrámek, R., *Onomastika*. In: Pleskalová, J. – Krčmová, M. – Večerka, R. – Karlík, P. (eds.), *Kapitoly z dějin české jazykovědné bohemistiky*, Praha: Academia, 2007.
- Šrámek, R., *Úvod do obecné onomastiky*, Brno: Masarykova univerzita, 1999.

Stránky města Český Krumlov [online]. 2000 [citováno 15. 12. 2015]. Dostupný z WWW: http://www.ckrumlov.cz/cz1250/region/podkleti/i_podkle.htm.

Stránky města Český Krumlov [online]. 2001 [citováno 15. 4. 2016]. Dostupný z WWW: http://www.ckrumlov.cz/cz1250/region/obce/i_trisov.htm.

<http://www.holubov.cz/>

<http://www.mapy.cz/>

<http://www.novaves-ck.cz/>

<http://www.obecbrloh.cz/>

<http://www.zlatakoruna.cz/>

<http://www.kremze.cz/>

http://www.srnin.ois.cz/docs/cz/srnin_obecni_urad.xml

<http://www.zlatakoruna.cz/>

Seznam příloh

Příloha č. 1 – Obce a jejich místní části

Příloha č. 2 – Rozdělení podle slovtvorných typů

    Tabulka č. 1 – Dělení podle Vladimíra Šmilauera

    Tabulka č. 2 – Dělení podle Rudolfa Šrámka

Příloha č. 3 – Mapa mikroregionu Podkletí (vložená na zadních deskách BP)

Příloha č. 1

Obce a jejich místní části

Brlöh	Holubov	Křemže	Nová Ves	Srnín	Zlatá Koruna
Brlöh	Holubov	Křemže	Nová Ves	Srnín	Zlatá Koruna
Janské Údolí	Krásetín	Bohouškovice	České Chalupy		Plešovice
Jaronín	Třisov	Chlum			Rájov
Kovářov		Chlumeček			
Rojšín		Chmelná			
Rychtářov		Lhotka			
Sedm Chalup		Loučej			
		Mříč			
		Stupná			
		Vinná			

Příloha 2

Rozdělení podle slovtvorných typů

Tabulka 1 – Dělení podle Vladimíra Šmilauera

1. skupina	2. skupina	3. skupina	4. skupina
Brloh	Holubov	Bohouškovice	České Chalupy
Chlum	Jaronín	Plešovice	Chlumeček
Chmelná	Kovářov		Janské Údolí
Křemže	Krásetín		Lhotka
Mříč	Loučej		Sedm Chalup
Stupná	Rájov		Nová Ves
Vinná	Rojšín		Zlatá Koruna
	Rychtářov		
	Srnín		
	Třisov		

Tabulka 2 – Dělení dle Rudolfa Šrámka

I. A	I. B.	II. A.	II. B.	III. A.	III. B.	IV. A.	IV. B.
	Mříč		Brloh		Chmelná	Bohouškovice	Holubov
			České Chalupy		Křemže	Loučej	Jaronín
			Chlum		Stupná	Plešovice	Kovářov
			Chlumeček		Vinná		Krásetín
			Janské Údolí				Rájov
			Lhotka				Rojšín
			Nová Ves				Rychtářov
			Sedm Chalup				Srnín
			Zlatá Koruna				Třisov